

महाराष्ट्र विधानसभा

चौथे अधिवेशन, २०२०

अतारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

प्रश्नांची एकूण संख्या - ५०

राज्यात अवकाळी पावसामुळे फळ व भाज्यांचे झालेले नुकसान

(१) ३४४ (२७-०७-२०२०). श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.महेश बालदी (उरण), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात परतीच्या अवकाळी पावसामुळे फळ भाज्यांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाल्याने भाजीपाला व फळभाज्यांचे भाव दुप्पट झाले असून विक्रेत्यांना इतर राज्यातून फळे व भाजीपाला आयात करावा लागत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबई दररोज येणाऱ्या भाजीपाल्याच्या ८०० ते ९०० ट्रकपैकी ४०० ट्रक भाजीपाला येत असून त्यापैकी बराचसा शेतमाल खराब येत असल्याने विक्रेत्यांचे नुकसान होत असल्याने वाढत्या भावाने विक्रेत्यांना भाजीपाला विकावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी विक्रेत्यांमार्फत दुप्पट भावाने विकल्या जाणाऱ्या भाजीपाल्यामुळे नागरिकांचे आर्थिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नागरिकांना नाहक आर्थिक भूदंड पडू नये याकरिता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (११-११-२०२०) : (१), (२) व (३) अशंत: खरे आहे.

राज्यात झालेल्या परतीच्या अवकाळी पावसामुळे भाजीपाला बाजार आवारात येणाऱ्या भाजीपाल्याच्या आवक मध्ये थोड्या प्रमाणात फरक झालेला आहे. पावसामुळे रात्रीला येणारी वाहने बाजारात उशीरा येतात. कोल्हापूर व सांगली या भागात पाऊस जास्त असल्यामुळे कर्नाटक, बंगलुरु याभागातून भाजीपाला शेतमाल बाजारात आणताना त्यांचे वाहन इतर भागातून बाजार आवारात येत होते. परंतु या कारणामुळे बाजारभावामध्ये फरक झालेला नाही.

राज्यात झालेल्या परतीच्या अवकाळी पावसामुळे फळ भाज्यांचे मोठया प्रमाणात नुकसान झाल्याने भाजीपाला पिकांची मुंबई कृषि उत्पन्न बाजार समितीमध्ये आवक कमी झालेली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

चिखली (जि.बुलडाणा) तालुक्यातील मंजूर टेक्सटाईल्स पार्क सुरु करण्याबाबत

(२) ९५९ (०३-०४-२०२०). श्रीमती श्वेता महाले (चिखली) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिखली (जि.बुलडाणा) तालुक्यात अनेक दिवसापासून टेक्सटाईल्स पार्कला मान्यता देण्यात आलेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासकीय पातळीवर बैठका होऊन देखील सर्व सुविधा उपलब्ध असतांनाही चिखली येथे मंजूर टेक्सटाईल्स पार्क कार्यान्वित करण्यात आलेले नाही,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी दिनांक २० डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यादरम्यान मा.मुख्यमंत्री महोदयांना निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (०३-११-२०२०) : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

चिखली विकास केंद्रातील एकूण २०१.९९ हे.आर जागा संपादीत केली असून त्यापैकी टेक्सटाईल पार्क करीता ४०.०० हे.आर जागा राखीव ठेवण्यात आली आहे.

या ठिकाणी एकूण ६ भूखंड आरेखीत करण्यात आले असून वस्त्रोद्योग उद्योजकांच्या मागणीप्रमाणे भूखंडाचे क्षेत्रफळ कमी जास्त करता येणे शक्य आहे.

तसेच अभियांत्रिकी विभागामार्फत आवश्यक त्या सोई-सुविधा, २०.०० मिटर रुंदीचे रस्ते,पथदिवे व जलवाहीनी टाकण्यात आली आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) व (५) सद्यःस्थितीत भूखंड मिळणे करीता प्राधान्य स्तरावर एक अर्ज प्राप्त झाला असून भूखंड वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे.

नाशिक शहरात पाईपलाईनद्वारे घरोघरी नैसर्गिक गॅस पुरवठा उपक्रम राबविण्याबाबत

(३) १११८ (०३-०४-२०२०). अॅड.राहुल ढिकले (नाशिक पूर्व) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) केंद्र शासनाने देशातील १७४ शहरामध्ये पाईपलाईनद्वारे घोघरी नैसर्गिक गॅस पुरवठा उपक्रम हाती घेतला असून त्यात नाशिक शहराचाही समावेश करण्यात आला असल्याने महाराष्ट्र नॅचलर गॅस लिमिटेड राज्य शासनामार्फत नाशिक शहरात सदर प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रकल्प नाशिक शहरातील कोणत्या भागात पाईप लाईनद्वारे नैसर्गिक पुरवठा करणार आहे व कसे नियोजन करण्यात आले आहे,
- (३) असल्यास, सदरील प्रकल्प सुरु करण्याबाबत महाराष्ट्र नॅचलर गॅस लिमिटेड मार्फत अद्याप कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (०२-११-२०२०) : (१) होय.

पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायू नियामक मंडळाने नाशिक, धुळे, वलसाड जिल्ह्यांमध्ये सिटी गॅस डिस्ट्रीब्युशन उपक्रम राबविण्यासाठी एमएनजीएल ला दिनांक २८/९/२०१९ रोजी अधिकृत केले आहे.

(२) एमएनजीएल नाशिक शहरामध्ये टप्प्याटप्प्याने गॅस पाईपलाईनचे जाळे विकसीत करित आहे. एमएनजीएलची सुरवातीस पाथर्डी, इंदीरानगर, राणे नगर, राजीव नगर आणि गंगापुर रोड भागामध्ये काम करण्याची योजना असून मार्च २०२१ पर्यंत जास्तीत जास्त भागामध्ये गॅस पाईपलाईन पोहचविण्याचा प्रयत्न आहे.

एमएनजीएल ने पाथर्डी, इंदीरानगर, राणे नगर राजीव नगर, आशोका मार्ग, नाशिक रोड आणि गंगापुर रोड भागामधील सोसायटीअंतर्गत जवळपास १५००० मी. जीआय पाईपलाईन टाकली आहे. आणि सुमारे ७५००० घरापर्यंत गॅस पुरवठा करण्यासाठी पाईपलाईनचे जाळे निर्माण करणार आहे.

(३) सीएनजी पुरवठा करण्यासाठी ५ सीएनजी स्टेशन नियमितपणे सुरु केलेली आहेत.

शहरामध्ये आरएलएनजी प्रकल्प उभारण्यासाठी नाशिक महानगरपालिकेची जागा भाडे तत्वावर ताब्यात घेण्यात आली असून त्यावर प्रकल्प उभारणीचे काम सुरु आहे.

(४) नाशिक शहरामध्ये गॅस पुरवठा करण्यासाठी विविध शासकीय परवानग्या मिळणेकरीता अर्ज केलेले असून परवानग्या प्राप्त होताच त्याअनुषंगाने काम सुरु होईल.

**गडचिरोली जिल्ह्यातील शेतमजुरांकडील मजुरी स्वरूपात प्राप्त धान्याची
आदिवासी विकास महामंडळाकडून खरेदी करण्याबाबत**

(४) २०१८ (१४-०४-२०२०). श्री.कृष्णा गजबे (आरमोरी) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यात शेतात काम करणाऱ्या मजुरांना मजुरी स्वरूपात मिळणारे धान्य आदिवासी विकास महामंडळाकडून ५ क्विंटल च्या मर्यादेत खरेदी करण्याची योजना सुरु करण्यात आली आहे हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदयःस्थीतीत शेतात काम करणाऱ्या मजुरांना मजुरी स्वरूपात मिळणारे धान्य आदिवासी विकास महामंडळाकडून खरेदी करण्यात येत नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त पकरणी चौकशी करून शेत मजुरांचे मजुरी स्वरूपातील धान्य खरेदी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (०२-११-२०२०) : (१) नाही.

- (२) शासन निर्णय, दिनांक ९ सप्टेंबर, २०१९ नुसार आधारभूत किंमत खरेदी योजनेतर्गत ७/१२ उतारा घेऊनच FAQ धानाची खरेदी केली जाते.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ-आर्णी मार्गावरील हिवरी (ता.जि.यवतमाळ) शासकीय आश्रमशाळेतील गैरसोयीबाबत

(५) २७७४ (१९-०४-२०२०). श्री.मदन येरावार (यवतमाळ) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) यवतमाळ-आर्णी मार्गावरील हिवरी (ता.जि.यवतमाळ) येथील ग्रामीण भागातील गरजू मुलींना शिक्षण मिळावे या करिता शासनाने शासकीय पोस्टबेसीक आश्रमशाळा मंजूर केली असून मुलींचे वसतिगृह ही बांधण्यात आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाकडून विद्यार्थ्यांना दोन वेळचे जेवण, नास्ता, चहा या बरोबरच दैनंदिन गरजेच्या वस्तू पुरविल्या जात असून इमारतीच्या डागडुजी व दुरुस्तीकरीता निधीही दिला जातो, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त निधी ज्या प्रयोजनासाठी देण्यात आला आहे त्यासाठी त्याचा वापर न होता त्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार होत असल्याची बाब निदर्शनास आली असून मुलींना कपडे आणि वस्तू ठेवण्याकरिता दिलेल्या पेटीमध्ये त्यांना पाणी गरम करावे लागत असून वस्तीगृहाच्या खिडक्यांना काचे ऐवजी पत्र्यांची तावदाने लावण्यात आल्याचे निदर्शनास आले हे ही खरे आहे काय,
- (४) तसेच या परिसरातील समाजकंटक मुलांकडून निवासी विद्यार्थीनींना त्रास होत असून छेडछाडीचे प्रकार सर्रास होत असल्याने विद्यार्थीनींच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (०९-११-२०२०) : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

आश्रमशाळेतील मुलींना गरम पाण्याकरिता गिझर बसविण्यात आलेले आहेत. तसेच मुलींच्या वसतिगृहाच्या काचा फुटलेल्या व तडकेलेल्या असून सरपटणाऱ्या प्राण्यांपासून तसेच हवा, पाणी इ. बाबींपासून मुलींना अपाय होऊ नये म्हणून मुलींच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने खिडक्यांना जाड पत्रा बसविण्यात आलेला आहे.

(४) हे खरे नाही.

शासकिय आश्रमशाळा हिवरी या ठिकाणी मुलींना कोणत्याही प्रकारची छेडछाड झालेली नाही. तसेच वसतिगृहाच्या मागच्या बाजूने संरक्षक भिंत बांधण्यात आली असून स्त्री अधिक्षिका व चौकीदार हे २४ तास आश्रमशाळेमध्ये मुक्कामी राहतात. त्यामुळे आश्रमशाळेतील मुलींची सुरक्षितता व्यवस्थित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक जिल्ह्यातील आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या जोडप्यांना अनुदान देण्याबाबत

(६) ३९३१ (०३-०४-२०२०). **श्रीमती देवयानी फरांदे (नाशिक मध्य) :** सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक जिल्ह्यातील आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या जोडप्यांना देण्यात येणाऱ्या अनुदानातील राज्य शासनाचा हिस्सा न मिळाल्यामुळे ४५० जोडप्यांचे आंतरजातीय विवाह अनुदान प्रलंबित असल्याची बाब दिनांक २३ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने नाशिक जिल्ह्यातील आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या जोडप्यांना अनुदान देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे (२३-१०-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) आंतरजातीय विवाहास प्रोत्साहन देण्यासाठी आर्थिक सहाय्य देण्याची योजना ही योजना केंद्र पुरस्कृत असून या योजनेसाठी केंद्र व राज्य शासनाकडून ५०:५० टक्के या प्रमाणात निधी प्राप्त होतो. केंद्र शासनाकडून निधी प्राप्त झाल्याशिवाय राज्य शासनाकडून राज्य समरूप हिस्सा वितरीत करता येत नाही. सबब या योजनेअंतर्गत केंद्र शासनाकडून ५०% केंद्र हिस्सा प्राप्त होताच प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापुर जिल्ह्यातील औद्योगिक विकास महामंडळाने सेवाशुल्कात करण्यात आलेली वाढ

(७) ४३३२ (०३-०४-२०२०). श्री.प्रकाश आंबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापुर जिल्ह्यातील कागल-हातकणंगले औद्योगिक वसाहत, शिरोली आणि गोकुळ शिरगाव येथील उद्योजकांवर औद्योगिक विकास महामंडळाने सेवा शुल्कवाढ केली असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सेवा शुल्क वाढविल्यामुळे उद्योजकांनी नाराजी व्यक्त केली असून प्रचंड मोठ्या प्रमाणात उद्योग क्षेत्रामध्ये मंदी असताना सेवा शुल्कात केलेल्या वाढीमुळे ती वाढ मागे घ्यावी याकरीता उद्योजकांनी महामंडळाकडे मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सेवाशुल्कात केलेली वाढ मागे घेण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (२८-१०-२०२०) : (१) व (२) हे खरे आहे.

विविध औद्योगिक संघटनांनी महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाकडे सेवाशुल्क दर वाढ मागे घेण्याबाबत निवेदने दिली असून सेवा शुल्कामध्ये केलेल्या वाढीस स्थगिती देण्याबाबत विनंती करण्यात आली आहे.

(३) महामंडळाचे परिपत्रक क्र. २५ दिनांक ३१/१२/२०१९ नुसार सेवा शुल्काच्या आकारणीस स्थगिती देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतकऱ्याने पिकवलेले पिक बाजारात विकताना शेतकरी असल्याचा पुरावा सी.सी.आय.ला द्यावा लागत असल्याबाबत

(८) ५२९२ (२७-०७-२०२०). श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेतकऱ्यांनी पिकवलेले धान्य बाजारात विकताना शेतकरी असल्याचा पुरावा सी.सी.आय.ला द्यावा लागतो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शेतजमीन कसणाऱ्या शेतकऱ्यांना आणि मक्तेदाराला कापूस विक्री पासून मुकावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, हंगामी पिक पेरा नोंदविण्याचे कर्तव्य तलाठ्याचे असल्याचे पिक पेरा नोंदवून सी.सी.आय.च्या अटीची पूर्तता शेतकऱ्यांना करण्यासाठी तलाठ्याकडे जावे लागते, हे खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, तलाठ्याने अद्यापही हंगामी पिक पेरा नोंद घेतलेली नाही, हे खरे आहे काय,
(५) असल्यास, शेतकऱ्यांना तलाठ्याकडे माराव्या लागणारा फेऱ्या वाचण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०५-११-२०२०) : (१) होय. हे खरे आहे.

केंद्र शासनाच्या मुख्य अभिकर्ता CCI व त्यांचे उपअभिकर्ता महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ यांच्यामार्फत राज्यात किमान आधारभूत दराने कापसाची खरेदी करताना कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांना ते शेतकरी असल्याचा पुरावा म्हणून ७/१२ उतारा आवश्यक आहे. तसेच सदर ७/१२ उतार्यावर कापूस पिकपेऱ्याची नोंद असणे आवश्यक असून संबंधित कृषि उत्पन्न बाजार समितीमध्ये नोंदणी करताना सदर पुरावा द्यावा लागतो.

(२) केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या नियमाप्रमाणे किमान आधारभूत दराने शेतमालाची खरेदीसाठीची नोंदणी ही ७/१२ ज्या शेतकऱ्यांच्या नावे त्यांचीच केली जाते. या मागील एकमेव उद्देश शेतमालाची हमीदराने खरेदी ही खरोखर (Genuine) शेतकऱ्यांचीच व्हावी हा आहे.

(३) नाही. हे खरे नाही.

किमान आधारभूत दराने कापसाची विक्री करणाऱ्या शेतकऱ्याने त्याच्या शेतीचा ऑनलाईन डिजिटल स्वाक्षरी असलेला ७/१२ उतारा काढल्यास त्याला तलाठ्याकडे जाण्याची आवश्यकता नाही.

(४) नाही. हे खरे नाही.

तलाठ्याद्वारे हंगामी पिकपेऱ्याची नोंद नियमाप्रमाणे विहित केलेल्या दिनांकास ऑनलाईन पद्धतीने घेऊन पिकपेऱ्याची नोंद वेळोवेळी अद्यावत केली जाते.

(५) शासनाच्या ई-महाभूमी या संकेतस्थळावर ऑनलाईन डिजिटल स्वाक्षरी असलेला ७/१२ उतारा काढल्यास शेतकऱ्यांना तलाठ्याकडे जाण्याची आवश्यकता नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या वसाहतीमध्ये
मोकळ्या भूखंडावर झालेले अतिक्रमण**

(९) ७३३६ (०५-०४-२०२०). श्री.दिलीप मोहिते-पाटील (खेड आळंदी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्रातील औद्योगिक क्षेत्रातील मोकळ्या भूखंडावर दिवसेंदिवस अनधिकृत झोपड्यांचे अतिक्रमण वाढत आहे यावर कारवाई करून हे भूखंड अतिक्रमण मुक्त करावे असे आदेश महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी दिनांक १ जानेवारी, २०२० रोजीच्या परिपत्रकान्वये आदेश दिल्याचे निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, तसेच निष्कासन समितीची स्थापना केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी समितीकडून निष्कासनाची कारवाई होत नसल्याची बाब प्रशासनाच्या निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदरहू प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (०२-११-२०२०) : (१) हे खरे आहे.

महामंडळाच्या परिपत्रक क्र.०१, दिनांक १/१/२०२० अन्वये महामंडळाच्या जागेवरील अतिक्रमण काढण्याच्या कार्यप्रणालीप्रमाणे कार्यवाही करण्याचे निर्देश संबंधित क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना निर्गमित करण्यात आले आहेत.

(२) हे खरे आहे.

महामंडळाच्या दिनांक २४/१/२०२० रोजीच्या परिपत्रकान्वये महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रासाठी अतिक्रमण निष्कासन समिती गठित करण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही.

महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रातील औद्योगिक क्षेत्रांतर्गत महामंडळाच्या जागेवर झालेले/संभाव्य अतिक्रमण निष्कासन व नियंत्रण याबाबत आढावा घेण्याच्या कार्यवाहीसाठी अतिक्रमण निष्कासन समिती गठित करण्यात आली आहे. महामंडळाच्या औद्योगिक क्षेत्रांतर्गत झालेल्या अतिक्रमण निष्कासनाची कारवाई वेळोवेळी स्थानिक कार्यालयामार्फत करण्यात येते.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नवी मुंबईतील वाशी येथील कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या
परिसरातील कोरोनाचे संक्रमण रोखण्याबाबत**

(१०) ८८३८ (०२-०६-२०२०). अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.गणेश नाईक (ऐरोली) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबईतील वाशी येथील कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या परिसरात कोरोना रुग्णांची संख्या वाढल्याने कोरोना विषाणूचे संक्रमण रोखण्यासाठी मुंबई कृषी उत्पन्न बाजार समितीतील (एपीएमसी) बाजार दिनांक ११ ते १७ मे, २०२० पर्यंत बंद ठेवण्याचा निर्णय दिनांक ९ मे, २०२० रोजी वा त्यासुमारास घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच यामुळे सर्वत्र भीतीचे वातावरण निर्माण झाले असून अनेक अधिकारी, कर्मचारी यांनी बाजार समितीमध्ये येणे थांबवले असून २२ कर्मचारी व अधिकारी यांनी नोकरीचा राजीनामा देण्याचा निर्णय घेतला असून स्वेच्छानिवृत्तीसाठी अर्ज सादर केल्याची माहिती दिनांक १५ मे, २०२० रोजी वा त्या सुमारास निदर्शास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कृषी उत्पन्न बाजार समिती लॉकडऊनच्या काळातदेखील सुरु असल्यामुळे खरेदी करीता मोठ्या संख्येने व्यापारी व नागरिकांची गर्दी होऊन त्याठिकाणी कोणतेही सोशल डिस्टिंग पाळले जात नसल्यामुळे अनेक माथाडी, मापारी कामगार व व्यापारी, सुरक्षारक्षक यांना कोरोनाची लागण झाली असून, उक्त परिसरातील व्यापाऱ्यांचा व सुरक्षा रक्षकांचा देखील कोरोनामुळे मृत्यु झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने मुंबई कृषी उत्पन्न बाजार समितीतील व्यापारी, ग्राहक, हमाल व कर्मचारी यांना कोरोनाची बाधा होऊ नये याकरीता कोणती आवश्यक ती कार्यवाही व उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (११-११-२०२०) : (१) होय.

दि.११ ते १७ मे, २०२० या कालावधीमध्ये बाजार समितीचे पाचही बाजार आवारे बंद ठेवण्यात आले असून बंद कालावधीमध्ये बाजार आवारात विविध उपाय योजना करून त्यामध्ये सर्व घटकांची वैद्यकीय तपासणी, बाजार आवार निर्जंतुकीकरण तसेच सोशियल डिस्टिंगचे पालन करण्यासाठी गाळ्यांच्या समोर व आवार प्रवेश गेटच्याबाहेर वर्तुळ आकाराची मार्किंग करण्यात आलेली आहे.

(२) अशंत खरे आहे.

बाजार समितीच्या आस्थापनेवर एकूण ५१५ कर्मचारी कार्यरत आहे. त्यापैकी सुमारे ७५ टक्के कर्मचारी कामावर उपस्थित असल्यामुळे पाचही बाजार पेठेचे कामकाज सुरळीत सुरु आहे. शासनाने बाजार समितीच्या नियमनाखालील साखर सन २०१० पासून, दिनांक ०३.०३.२०१४ रोजी आटा, मैदा, डाळी, खाद्य तेल, ड्रायफ्रुट्स तसेच सन २०१६ मध्ये भाजीपाला-फळे हा शेतमाल बाजार आवाराबाहेर नियमन मुक्त केला आहे. त्यामुळे बाजार समितीच्या उत्पन्नात मोठ्या प्रमाणात घट झालेली आहे. उत्पन्नात घट झाल्यामुळे बाजार समितीच्या अधिकारी/कर्मचारी यांचेकरीता पणन संचालक यांनी सन २०१६ पासून स्वेच्छानिवृत्ती योजना लागू केलेली आहे. त्याअनुषंगाने २० अधिकारी/कर्मचारी यांचे स्वेच्छानिवृत्ती अर्ज मंजूर करण्यात आले आहेत.

(३) नाही.

मुंबई कृषी उत्पन्न बाजार समिती ही अत्यावश्यक सेवेमध्ये येत असल्याने बृहन्मुंबई व उपनगरे, नवी मुंबई या ठिकाणी जीवनावश्यक वस्तूंचा पुरवठा सुरळीत होणे आवश्यक असल्याने बाजार आवार आवश्यक त्या उपाययोजना करून सुरु ठेवण्यात आलेले आहेत. परंतु बाजार आवार सुरु असतांना प्रत्येक बाजार आवारात येणाऱ्या घटकांची कमीत कमी संख्या

जवळपास १५ ते २० हजारापर्यंत असते त्यानुसार पाचही बाजार पेठेमध्ये येणाऱ्या घटकांची एकूण १ लाख इतकी संख्या होते. त्याअनुषंगाने बाजार समितीने पाचही बाजारातील येणाऱ्या शेतमालाच्या आवक संख्येत मर्यादा आणून गर्दी नियंत्रित करण्याचा प्रयत्न केला असून मसाला मार्केट, भाजीपाला मार्केट, धान्य बाजार या बाजार आवारातील कोणत्याही व्यापारास किरकोळ विक्री करण्यास प्रतिबंध केला आहे. फळ बाजारमध्ये येणाऱ्या ग्राहकांने रूपये १० हजारापेक्षा अधिक शेतमाल खरेदी करण्यात बंधनकारक केलेले आहेत. धान्य बाजार येथे ग्राहकांची गर्दी टाळण्यासाठी दिवसाआड लोडींग केली जात होती. त्यामुळे गर्दीवर नियंत्रण ठेवलेले आहे. बाजार समितीमध्ये कामगार, व्यापारी, सुरक्षा रक्षक यांना कोरोनाची लागण झालेली आहे, मात्र कोणत्याही कामगार किंवा सुरक्षा रक्षकाचा मृत्यू झालेला नाही. परंतु काही व्यापाऱ्यांना कोरोना चा संसर्ग झाल्यामुळे मृत्यू झालेला आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हदगाव (ता.सेलू, जि.परभणी) येथील पावडे शिवारात मंजूर झालेल्या १३२ के.व्ही वीज उपकेंद्रासाठी अधिग्रहित केलेली जमीन सोलर प्रकल्पाला दिल्याबाबत

(११) १४०६ (०२-०६-२०२०). श्रीमती मेघना साकोरे बोर्डीकर (जिंतूर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हदगाव (ता.सेलू, जि.परभणी) येथील पावडे शिवारात मंजूर झालेल्या १३२ के.व्ही वीज उपकेंद्रासाठी अधिग्रहित केलेली जमीन सोलर प्रकल्पाला देण्यात आली असल्याचे दिनांक १७ मे २०२० रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सेलू तालुक्याची निर्मिती झाल्यानंतर कृषीपंप, उद्योग, आणि नागरिकांना उच्च दाबाने वीजपुरवठा व्हावा म्हणून मंजूर झालेले उपकेंद्र जमिनी अभावी नामंजूर करून सेलू तालुक्यात पुन्हा वीजसमस्या निर्माण होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अधिग्रहित करण्यात आलेली जमिन १३२ के.व्ही वीज उपकेंद्रासाठी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत (०३-११-२०२०) : (१) व (२) महापारेषण कंपनीच्या दिनांक ११.०७.२०१८ च्या ठरावान्वये हदगाव (ता.सेलू, जि.परभणी) येथील सर्व्हे नं. २६७ व २६८ येथील जमीन महावितरण कंपनीला "मुख्यमंत्री सौर कृषी वाहिनी" योजनेअंतर्गत सौर प्रकल्पाकरीता ३० वर्षांच्या भाडे करार तत्वावर हस्तांतरीत करण्यात आली आहे. सदर जमिनीवर दि.२७.०५.२०२० रोजी २.५९६ मे.वॅ. इतक्या क्षमतेचा प्रकल्प आस्थापित झालेला आहे. सदर ऊर्जा प्रकल्प हा ३३/११ के.व्ही. हदगाव पावडे उपकेंद्राशी संलग्न आहे व प्रकल्पामुळे सदर उपकेंद्राचा भार कमी होऊन सेलू तालुक्यातील इतर सर्व ग्राहकांना योग्य दाबाचा, चांगल्या दर्जाचा वीज पुरवठा सुरळीतपणे होणार आहे.

- (३) सेलू तालुक्यात वीजसमस्या निर्माण होत असल्याबाबत कोणतीही तक्रार महावितरण तसेच महापारेषण कंपनीकडे प्राप्त झालेली नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अनुसूचित जाती-जमातीच्या सहकारी संस्थांना उद्योग उभारण्यासाठी
दिलेला निधी शासन जमा करण्याचे दिलेले निर्देश**

(१२) ११३९७ (१८-०७-२०२०). श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथारे (मुरबाड), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अनुसूचित जाती-जमातीच्या सहकारी संस्थांना / सूतगिरण्यांना दीर्घ मुदतीचे कर्ज देण्याचा निर्णय सामाजिक न्याय विभागाने माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला असून त्यानुसार त्यांना कर्जवाटप करण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कोरोना संकटकाळात राज्याची आर्थिक स्थिती बिघडल्याचे कारण देऊन सामाजिक न्याय विभागाच्या पुणे येथील सहाय्यक आयुक्तांनी आदेश काढून सदर निधी शासन जमा करण्याचे निर्देश दिले असल्याची बाब माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर अर्थसहाय्यातून काही संस्थांनी इमारतीचे बांधकाम केले असून यंत्र खरेदीही केली असल्याने सदर अर्थसहाय्य परत करण्याबाबत संस्थेसमोर प्रश्न निर्माण झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अर्थसहाय्य परत करण्याचा घेतलेला निर्णय मागे घेण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे (२६-१०-२०२०) : (१) माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये एका मागासवर्गीय सूत गिरणीस कर्ज मंजूर करण्यात आलेले आहे.

(२) नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

घाटंजी (जि.यवतमाळ) येथील कापूस खरेदीत झालेला गैरव्यवहार

(१३) ११५६२ (२२-०९-२०२०). अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), अॅड.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.संजय केळकर (ठाणे), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्रीमती मनिषा

चौधरी (दहिसर), श्री.देवेन्द्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), डॉ.संदीप धुर्वे (अर्णी) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) घाटंजी (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील व्यापाऱ्यांनी सुमारे ११ हजार ७०० शेतकऱ्यांच्या नावावर बोगस नोंदणी करून कापूस विकला असल्याचे माहे एप्रिल, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच कोविड संकटाच्या काळात शेतकऱ्यांची नोंदणी करून टोकन पद्धतीने कापूस खरेदीला सुरुवात झाली याचा फायदा उचलत व्यापारी शेतकऱ्यांचा कापूस अत्यंत कमी किमतीत विकत घेऊन तोच माल सीसीआयला दुसऱ्या शेतकऱ्यांच्या नावावर चढ्या किंमतीत विकत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी कापूस खरेदीत गैरव्यवहार झाला असल्याचे शेतकऱ्यांकडून वारंवार सांगण्यात येऊनही अद्यापपर्यंत कोणती कार्यवाही करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषी व्यापारी, जिनिंग प्रेसिंगचे मालक, ग्रेडर आणि वरिष्ठ अधिकारी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०५-११-२०२०) : (१), (२) व (३) हे खरे नाही. हंगाम २०१९-२० मध्ये कापसाची हमी भावाने खरेदी C.C.I. व महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ यांच्यामार्फत नोव्हेंबर २०१९ पासून सुरु करण्यात आली होती. मात्र, कोरोनाच्या संसर्गामुळे राज्यात दिनांक २३ मार्च, २०२० पासून टाळेबंदी घोषित केल्यामुळे काही काळ कापसाची हमी भावाने खरेदी बंद करावी लागली होती. केंद्र शासनाने लॉकडाऊनच्या कालावधीत शेतमालाची आवश्यक त्या उपाययोजना करून हमी भावाने खरेदी करण्यास परवानगी दिल्यानंतर यवतमाळ जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांचा FAQ दर्जाचा कापूस हमी भावाने खरेदी करण्याची प्रक्रिया सुरळीत पार पाडण्यासाठी कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांची ऑफलाईन नोंदणी कृषी उत्पन्न बाजार समिती स्तरावर करण्यात आली. तसेच तीन वेळा कापूस नोंदणी साठी मुदतवाढ देण्यात आली. त्यानुसार यवतमाळ जिल्ह्यात एकूण ५३,७९१ शेतकऱ्यांची नोंदणी करण्यात आली. या नोंदणी संदर्भात तालुका सहाय्यक निबंधक सहकारी संस्था यांचेमार्फत घरोघरी सर्वेक्षण करण्यात आले. सदर यादीतील दुबार नावे आणि सर्वेक्षणात ज्या शेतकऱ्यांकडे कापूस आढळून आला नाही अशा ११,७०० शेतकऱ्यांची नावे यादीतून वगळण्यात आली आहेत. त्यांच्याकडून कापूस खरेदी करण्यात आलेली नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अर्जुनी-मोरगांव (जि.गोंदिया) क्षेत्रातील तिरखुरी जंगलात सागवान
वृक्षांची होत असलेली अवैध तोड**

(१४) ११६२० (१३-०९-२०२०). श्री.मनोहर चंद्रिकापूरे (अर्जुनी-मोरगांव) : सन्माननीय वन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अर्जुनी-मोरगांव (जि.गोंदिया) तालुक्यातील तिरखुरी जंगलात वन अधिकारी श्री.पाटील व वन रक्षक यांनी सागवनाच्या जंगलातील कक्ष क्र. ३३६ मध्ये अवैधरित्या शासकिय यंत्रणेचा वापरकरून सागवनाची आरा लावून कापणी केल्याची बाब माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, वन अधिकारी श्री.पाटील व वनरक्षकावर कारवाई करण्याची मागणी स्थानीक ग्रामस्थांनी वन विभागाकडे केली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अवैधरित्या कापणी केलेल्या सागवनाच्या वाहतुकी करीता शासकिय वाहनाचा दुरुपयोग केलेला आहे हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांना निलंबित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (११-११-२०२०) : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय.

(३) नाही.

(४) या विषयावर प्रकाष्ठ निष्कासन अधिकारी, नवेगांवबांध यांचेमार्फत चौकशी करण्यात आलेली आहे. चौकशी अहवालाच्या आधारे दि.२२.०९.२०२० अन्वये वनरक्षक श्री.आर.जी. डोंगरवार यांना निलंबित करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासनाने कापूस खरेदी न केल्याने शेतकरी आर्थिक अडचणीत आल्याबाबत

(१५) ११६३९ (१४-०९-२०२०). श्रीमती सीमा महेश हिरे (सीमाताई) (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाने राज्यात १२ लाख क्विंटल कापूस खरेदी न केल्याने राज्यातील ८५ हजार शेतकरी आर्थिक अडचणीत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासकीय खरेदी केंद्रांवर शेतकऱ्यांची आर्थिक लूट होत असून, संचालक प्रतिदिनी रुपये १ लाख कमवून गैरव्यवहार करीत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने कापूस खरेदीचे अधिकार हे त्या त्या ठिकाणच्या बाजार समित्यांना दिल्या असल्याकारणास्तव कापूस खरेदीमध्ये मोठा गैरव्यवहार होत असून कापसाच्या आधारभूत किंमतीत तब्बल २८ टक्क्यांनी घट झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुषंगाने शिल्लक असलेला कापूस खरेदी करून शेतकऱ्यांना आर्थिक दिलासा मिळवून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०६-११-२०२०) : (१) नाही. हे खरे नाही.

हंगाम २०१९-२० मध्ये केंद्र शासनाद्वारे कापसाला जाहीर केलेल्या किमान हमीदराने राज्यात केंद्रशासनाचे मुख्य अभिकर्ता भारतीय कपास निगम लि. (CCI) व त्यांचे उप अभिकर्ता म्हणून महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ यांचेद्वारे FAQ दर्जाच्या कापसाची खरेदी केली गेली.

टाळेबंदीपूर्वी CCI द्वारे एकूण ८२ खरेदी केंद्रांवर ९१.९० लाख क्विंटल तर कापूस पणन महासंघाद्वारे ७४ खरेदी केंद्रांवर ५४.०३ लाख क्विंटल कापसाची खरेदी झाली.

तर टाळेबंदीत देण्यात आलेल्या शिथिलतेनंतर CCI द्वारे एकूण ९० खरेदी केंद्रांवर ३६.२१ लाख क्विंटल तर कापूस पणन महासंघाद्वारे एकूण ८९ खरेदी केंद्रांवर ३९.८६ लाख क्विंटल कापसाची खरेदी झालेली आहे. अशाप्रकारे CCI व कापूस पणन महासंघ यांच्याद्वारे राज्यात किमान हमीदराने एकूण ८,७६,२७० शेतकऱ्यांकडून एकूण रुपये रुपये ११,८०० कोटी मूल्याचे एकूण २२२ लाख क्विंटल कापसाची खरेदी झालेली असून सर्व शेतकऱ्यांना कापसाचे चुकारे अदा करण्यात आलेले आहेत.

(२) नाही. हे खरे नाही.

केंद्रीय वस्त्रोद्योग मंत्रालयाच्या अटी व शर्तीनुसार कृषी उत्पन्न बाजार समिती कडे नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांकडून FAQ दर्जाच्या कापसाची खरेदी केली जाते.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हातकणंगले व शिरोळ (जि.कोल्हापूर) तालुक्यामध्ये बनावट दारू तयार करून मोठ्या प्रमाणात विक्री करित असल्याबाबत

(१६) ११६५७ (१३-०९-२०२०). श्री.राजू (बाबा) जयवंतराव आवळे (हातकणंगले) :

सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हातकणंगले व शिरोळ (जि.कोल्हापूर) तालुक्यात कोरोना संसर्गाच्या लॉकडाऊन काळामध्ये बनावट दारू तयार करून मोठ्या प्रमाणात विक्री करण्याच्या घटना निदर्शनास आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी आर्थिक लालसेपोटी बनावट दारू उत्पन्न व अवैध दारू विक्री करून जनतेच्या आरोग्याशी खेळ करित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुषंगाने संबंधित अवैध व बनावट दारू विक्री करणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील (०४-११-२०२०) : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) लॉकडाऊन कालावधीत हातकणंगले व शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथे अवैध मद्य विक्री करणा-यांविरुद्ध राज्य उत्पादन शुल्क विभागाकडून एकूण १५५ गुन्हे नोंदवून त्यामध्ये १०८ आरोपी अटक करण्यात आले आहेत. सदर गुन्ह्यात १५ वाहने जप्त केली असून रु.२६,७२,०३६/- इतका मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे.

राज्य उत्पादन शुल्क आणि पोलीस विभागामार्फत इचलकरंजी, ता.हातकणंगले या ठिकाणी संयुक्तरित्या छापा घालून पोलीस विभागामार्फत गु.र.क्र.२२९/२०२० नोंद केला आहे. सदर गुन्ह्यामध्ये रु.२१,१२०/- इतक्या किंमतीची २५.९२ लिटर बनावट मद्य व एक वाहन जप्त करण्यात आलेले आहे.

अवैध दारु धंद्यावर निर्बंध आणण्याच्या दृष्टीने पोलीस विभाग आणि राज्य उत्पादन शुल्क विभाग हे दोन्ही विभाग स्वतंत्रपणे कारवाई करतात व केलेल्या कार्यवाहीची माहिती एकमेकांना देत असतात. गरजेनुसार दोन्ही विभागांकडून संयुक्तरित्या कारवाई करण्यात येते. तसेच, रात्रीची गस्त घालून वाहनांची तपासणी करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कौशल्य विकास योजनेच्या प्रशिक्षणाची रक्कम कामगारांना मिळणेबाबत.

(१७) ११७७२ (१८-०७-२०२०). श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड) : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शासनाच्या वतीने बांधकाम कामगारांसाठी कौशल्य विकास योजना सुरु करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेतर्गत बांधकाम कामगारांना ८० तासांच्या प्रशिक्षण कालावधीत दर तासाला २७.५० रुपये देण्याचे व मुल्यांकन झाल्यानंतर १००० रुपये मानधन देण्याचे इमारत व बांधकाम कल्याणकारी मंडळ व आयएलएफएस (ILFS) या संस्थेमध्ये झालेल्या करारात नमूद करण्यात आले होते, हे ही खरे आहे,

(३) असल्यास, मागील ३ वर्षांपासून कौशल्य विकास योजनेच्या अंतर्गत प्रशिक्षण देण्यात आलेल्या कामगारांना रक्कम तसेच प्रमाणपत्र देखील देण्यात आले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी कामगारांना प्रशिक्षणाची रक्कम व प्रमाणपत्र न दिल्याबद्दल बांधकाम कामगार संघटनेच्यावतीने बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळास निवेदन देऊन आंदोलनाचा इशारा देण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कौशल्य विकास योजनेअंतर्गत प्रशिक्षण देण्यात आलेल्या कामगारांना थकीत रक्कम व प्रमाणपत्र देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील (२३-१०-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळाकडे नोंदीत बांधकाम कामगारांस कौशल्य विकास वृद्धीकरण योजना सुरु होती.

(२) हे अशंत: खरे आहे.

केंद्र शासनाच्या महासंचालक, रोजगार आणि प्रशिक्षण यांनी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार व केंद्र शासनाने प्राधिकृत केलेल्या प्रशिक्षण संस्थामार्फत नोंदीत (जिवित) बांधकाम कामगारांना कौशल्य विकास वृद्धीकरण प्रशिक्षण देण्यात आले व मूल्यांकन संस्थामार्फत त्या प्रशिक्षणाचे मूल्यांकन करण्यात आले.

पुणे विभागातील नोंदीत सक्रिय (जिवित) बांधकाम कामगारांना कौशल्य विकास वृद्धीकरण प्रशिक्षण देण्याकरीता मे. आय एल अॅण्ड एफ एस या संस्थेसोबत करार करण्यात आला असून प्रति लाभार्थी प्रति तास रु.३५/- या दराने प्रशिक्षण संस्थेस प्रशिक्षण खर्च देय आहे व प्रति लाभार्थी प्रति तास रु.३५/- प्रमाणे वेतन नुकसान भरपाई प्रशिक्षणार्थींना देय आहे.

याशिवाय प्राथमिक मूल्यांकनाकरिता प्रति लाभार्थी रु.१०००/- व अंतिम मूल्यांकनाकरिता रु.१०००/- इतके शुल्क मूल्यांकन संस्थेस देय आहे.

(३) हे खरे नाही,

महाराष्ट्र इमारत व इतर बांधकाम कामगार कल्याणकारी मंडळांतर्गत माहे मार्च, २०१९ अखेर पुणे जिल्ह्यातील ११६४ नोंदीत (जिवित) बांधकाम कामगारांना कौशल्य विकास वृद्धीकरणाचे प्रशिक्षण देण्यात आले. त्यापैकी १०१५ नोंदीत सक्रिय (जिवित) बांधकाम कामगारांनी प्रशिक्षण यशस्वीरित्या पूर्ण केले आहे. ज्या नोंदीत (जिवित) बांधकाम कामगारांना कौशल्य विकास योजनेतर्गत प्रशिक्षण देण्यात आलेले आहे, अशा बांधकाम कामगारांना प्रमाणपत्र वाटप केल्याचा अहवाल प्रशिक्षण संस्थेमार्फत प्राप्त झालेला आहे.

(४) होय, हे खरे आहे.

बांधकाम कामगार सेना या संघटनेने प्रशिक्षण घेतलेल्या नोंदीत सक्रिय (जिवित) बांधकाम कामगारांना वेतन नुकसान भरपाई अदा करण्याबाबत मंडळास दि. ३०.१२.२०१९ रोजी निवेदन सादर केलेले होते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

खामगांव (जि.बुलढाणा) येथे लॉकडाऊन काळात अवैधरित्या दारू विक्री केल्याबाबत

(१८) ११८२७ (१४-०९-२०२०). अॅड.आकाश फुंडकर (खामगांव) : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खामगांव (जि.बुलढाणा) शहरात राणा ट्रेडर्स व देशी दारू सप्लायर्स यांनी संपुर्ण देशात लॉकडाऊन सुरु असतांना गोदामातून अवैधरित्या दारू विक्री केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर प्रकरणी संबंधितांवर पोलीस अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, बुलडाणा यांनी आयुक्त राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडे गोपनीय अहवालाद्वारे कारवाई करण्याबाबत शिफारस केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच उक्त प्रकरणी खामगांव उपविभागामार्फत किती अवैध दारू पकडली असून त्यांचे बॅच नंबर किती आहेत व त्यांच्याविरुद्ध बॅचनंबर सहित एफ.आय.आर. दाखल केला आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुषंगाने संबंधित अवैध दारू दुकानदार / दारू विक्रेता / पुरवठादार यांचे परवाने रद्द करून शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील (०४-११-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

परंतु, लॉकडाऊन काळात मे.राणा ट्रेडर्स, सीएल-२ अनुज्ञप्ती क्र.६३ या अनुज्ञप्तीचे दि.२४.४.२०२० रोजी निरीक्षण करून आढळून आलेल्या त्रुटीबाबत नियमभंगाचे प्रकरण नोंदविण्यात आले आहे.

(२) व (३) सदर घटकाविरुद्ध करण्यात आलेली कारवाई अवैध मद्यविक्री केल्याबाबत नसून संबंधित अनुज्ञप्तीतील जागेच्या नकाशात बदलाच्या त्रुटीबाबत आहे. याबाबत अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क, बुलडाणा यांनी सादर केलेल्या अहवालाच्या अनुषंगाने संबंधित घटकास आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांच्यामार्फत कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे.

सदर प्रकरणी घटकाने केलेल्या नियमभंग प्रकरणी कार्यवाही सुरु असून या सीएल-२ अनुज्ञप्ती मध्ये अवैध दारू पकडली नसल्याने गुन्हा दाखल नसून जागेच्या नकाशात बदलाबाबत नियमभंग प्रकरण नोंदविण्यात आले आहे. सदर घटकाकडून लॉकडाऊनच्या कालावधीत अवैधरित्या मद्यविक्री केल्याचे अथवा मद्यसाठ्यात तफावत आढळून आलेली नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर जिल्हयातील उत्पादन शुल्क अधीक्षक यांनी ताळेबंदी काळात
नागरीकांकडून पैशाची लूट केल्याबाबत**

(१९) ११८४० (१४-०९-२०२०). श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी) : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्हयातील उत्पादन शुल्क अधीक्षक यांनी ताळेबंदी मध्ये सुरु करण्यात आलेल्या मद्यविक्री प्रकरणी व्यवसायिकांसोबत संगनमत करून नागरीकांकडून शासनाने ठरवून दिलेल्या दरापेक्षा अधिकचे दराने वसूली केल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी मद्यविक्री व्यवसायिकांना शासनाच्या धोरणानुसार ऑनलाईन विक्री करणे बंधनकारक असतांना ते राजरोसपणे मद्यविक्री केल्याचे निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, नागपूर जिल्हा उत्पादन शुल्क अधीक्षक यांनी सदर प्रकरणी अक्षम्य दुर्लक्ष केले आहे हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, राज्य उत्पादन शुल्क विभागाने नागपूर विभागाचे अधीक्षक यांना निलंबित करून विभागीय चौकशी प्रस्तावित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील (०४-११-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हे खरे नाही.

नागपूर महानगरपालिका हद्दीत घरपोच मद्यसेवेबाबत जिल्हाधिकारी, नागपूर यांनी दिलेल्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार अनुज्ञप्तीधारक घरपोच मद्य सेवा पुरवतात. ग्रामीण भागात दुकाने उघडी ठेवून मद्यविक्री सुरु आहे.

अधीक्षक, राउशु, नागपूर तसेच विभागाचे इतर क्षेत्रीय अधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रात गस्त घालताना नियमबाह्य बाबी आढळून आल्याने १५ अनुज्ञप्तीधारकांवर गुन्हे नोंदविलेले आहेत. त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) अशा प्रकारची कोणतीही कार्यवाही प्रस्तावित नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात अवकाळी पावसामुळे झालेल्या नुकसानीची भरपाई देण्याबाबत

(२०) ११८५७ (१५-०९-२०२०). श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाथर्डी, नेवासा व शेवगाव (जि.अहमदनगर) या तीन तालुक्यात माहे मार्च, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या अवकाळी पाऊस व गारपीटीमुळे ५० गावातील १ हजार २५४ हेक्टर क्षेत्रातील शेतीचे नुकसान झाल्याचा प्रशासनाचा प्राथमिक अंदाज आहे हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पावसामुळे फळबागाचेही मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाले असताना नगर तालुक्यातील नुकसानीची पाहणी करण्यासाठी प्रशासनातील एकही अधिकारी न आल्याने संतप्त झालेल्या शेतकऱ्यांनी दिनांक २ मार्च, २०२० रोजी वा त्यासुमारास रस्त्यावर संत्री फेकून आंदोलन करून, तातडीने पंचनामे करून हेक्टरी १ लाख रुपये देण्याची मागणी केली, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी उपजिल्हाधिकारी यांना शिष्टमंडळाने भेटून कर्जत, पाथर्डी, शेवगाव, नगर, जामखेड या तालुक्यात अवकाळी पाऊस व गारपीटीने गहू, हरबरा, तूर, फळबाग आदीचे नुकसान झाल्या प्रकरणी लक्ष वेधून नुकसान भरपाईची मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
(५) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना तातडीने मदत करण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेहीवार (०२-११-२०२०) : (१) होय.

(२) व (३) अशंत: खरे आहे,

(४) व (५) अहमदनगर जिल्ह्यातील पाथर्डी व शेवगाव तालुक्यातील ४३७० बाधित शेतकऱ्यांच्या २४२७.५५ हेक्टर क्षेत्रावरील शेतीपिकांचे व फळपिकांचे नुकसान झालेले आहे. बाधित शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत देण्याची बाब विचाराधीन आहे.

पांढरापूल (ता.नेवासा, जि.अहमदनगर) येथील औद्योगिक वसाहतीचा विकास करण्याबाबत

(२१) ११८७१ (१४-०९-२०२०). श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पांढरापूल (ता.नेवासा, जि.अहमदनगर) येथे सन १९६६ मध्ये औद्योगिक केंद्राची स्थापना करण्यात आली असून अद्यापही उक्त वसाहतीचा विकास झाला नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संस्कृती युवा प्रतिष्ठानच्या माध्यमातून सन २००८ ते २०१८ या कालावधीत पांढरापूल औद्योगिक क्षेत्राच्या विभागात वेळोवेळी आंदोलने व उपोषणे केली असूनही सदरहू बाबीकडे शासनाने दुर्लक्ष केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तत्कालीन एम.आय.डी.सी.च्या अधिकाऱ्यांच्या निष्काळजीपणामुळे ४०० हेक्टर क्षेत्रापैकी केवळ २५३ हेक्टर क्षेत्र संपादित करण्यात आले असून उर्वरित सुमारे १०० हेक्टर क्षेत्र अद्यापही संपादित करण्यात आले नसल्याने सदर औद्योगिक क्षेत्रात अद्यापही मोठ्या उद्योगासाठी भूखंड उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरहू औद्योगिक वसाहतीत प्राथमिक सुविधा सेंटर, पोस्ट ऑफीस, पोलीस स्टेशन इत्यादी सुविधाही पुरविण्यात आलेल्या नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, तदनुषंगाने उक्त वसाहतीचा विकास करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (२२-१०-२०२०) : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

नेवासा (पांढरीपूल) औद्योगिक क्षेत्रासाठी मऔवि अधिनियम १९६१ चे प्रकरण ६ नुसार ४०१.७८ हे. आर क्षेत्र अधिसूचित करण्यात आले होते. खातेदारांचे हरकतीनंतर ४०१.७८ हे. आर पैकी २५४.१० हे. आर क्षेत्रास कलम ३२ (१) ची अंतीम अधिसूचना निर्गमित करण्यात आली

आहे. त्यानुसार संपूर्ण २५४.१० हे. आर क्षेत्राचा ताबा महामंडळास प्राप्त झाला आहे. नेवासा (पांढरीपूल) औद्योगिक क्षेत्रामध्ये एकूण आरेखित केलेले ३४४ भूखंड असून त्यापैकी वाटप केलेले भूखंड १९५ व शिल्लक भूखंड १४९ आहेत.

संपादित क्षेत्रापैकी आराखड्यातील ११२ भूखंडावर ४९.८१ हे. आर शेतकऱ्यांनी शेती करून अतिक्रमण केले आहे. त्यामुळे ४९.८१ हे. आर क्षेत्राचा विकास करता आला नाही. सदर अतिक्रमण काढण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) सदरहू औद्योगिक वसाहतीत प्राथमिक सुविधा सेंटर, पोस्ट ऑफिस, पोलिस स्टेशन इ. सुविधांसाठी भूखंड राखीव ठेवण्यात आले आहेत.

(५) सदर औद्योगिक क्षेत्रात डांबरी रस्ते, पथदिवे, जलवितरण वाहिन्या, दोन ठिकाणी वाहनतळ, १३२ KVA क्षमतेचे विद्युत पुरवठा केंद्र कार्यान्वीत असून मुलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक पश्चिम प्रादेशिक वन विभागाच्या हरसूल वनक्षेत्राला

पूर्णवेळ वनपरीक्षेत्र अधिकारी नेमण्याबाबत

(२२) ११८७४ (१५-०९-२०२०). श्रीमती सीमा महेश हिरे (सीमाताई) (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक पश्चिम प्रादेशिक वन विभागाच्या हरसूल वनक्षेत्राला पूर्णवेळ वनपरीक्षेत्र अधिकारी नसल्याने मोठ्या प्रमाणात वनसंपदेची कत्तल होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तीस हेक्टरच्या वनसंपदा क्षेत्राच्या संरक्षणासाठी गेल्या वर्षभरापासून पूर्णवेळ अधिकारी न नेमता या विभागाची अतिरिक्त जबाबदारी देण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गुजरात राज्यातील तस्करांकडून मोठ्या प्रमाणात वृक्षाची बेसुमार तस्करी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, नाशिक पश्चिम प्रादेशिक वन विभागाच्या हरसूल वनक्षेत्राला पूर्णवेळ वनपरीक्षेत्र अधिकारी नेमण्याबाबत तसेच होत असलेली वृक्षाची तस्करी थांबविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (२८-१०-२०२०) : (१) नाही.

(२) वनपरिक्षेत्र अधिकारी, हरसूल (प्रादेशिक) या बदलीने रिक्त झालेल्या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार तात्काळ अन्य अधिकाऱ्याकडे सोपविण्यात आला आहे.

(३) नाही.

(४) वनपरिक्षेत्र अधिकारी संवर्गातील रिक्त पदे वनपाल संवर्गातून पदोन्नतीने भरण्याची बाब कार्यवाहीत असून त्यामधून प्रस्तुत पद भरण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोरोना संकट काळात शासनाने आपत्ती निधीतून केवळ १७२ कोटी रुपयेच खर्च केल्याबाबत

(२३) १२०६६ (१५-०९-२०२०). श्रीमती सीमा महेश हिरे (सीमाताई) (नाशिक पश्चिम) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोरोना सारख्या महामारीच्या संकट काळात शासनाने आपत्ती निधीतून केवळ १७२ कोटी रुपयेच खर्च केले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त आपत्तीच्या काळात राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने दिलेला १ हजार ६११ कोटीचा पहिला हफ्ता देखील खर्च करण्यात आला नाही, तसेच, अद्यापपावेतो आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापन केलेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाने दिलेली १ हजार ६११ कोटीची रक्कम महामारी नियंत्रणात आणण्यासाठी खर्च करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार (१४-१०-२०२०) : (१) खरे नाही.

(२) खरे नाही.

(३) महाराष्ट्र राज्यासाठी केंद्र शासनाने राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणांतर्गत रु.४२९६ कोटी इतकी रक्कम मंजूर केली आहे. त्यापैकी ७५% केंद्राचा हिस्सा असून (रु.३२२२ कोटी) राज्याचा हिस्सा २५% (रु.१०७४ कोटी) इतका आहे. केंद्र शासनाने महाराष्ट्र राज्यास मंजूर केलेल्या राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाच्या एकूण निधीपैकी ४०% निधी मदत व प्रतिसादकरिता निर्धारित आहे. त्यानुसार मदत व प्रतिसादकरिता संपूर्ण वर्षाकरिता एकूण रु.१७१८.४० कोटी इतका निधी निर्धारित असून त्यापैकी केंद्र शासनाने कोव्हीड-१९ च्या विविध उपाययोजनावरील खर्चाकरिता विहित केलेल्या ५०% मर्यादेनुसार रु.८५९.२० कोटी इतका निधी निर्धारित आहे. त्याचप्रमाणे केंद्र शासनाने राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणांतर्गत पहिल्या हफत्यापोटी राज्यास रु.१६११ कोटी इतका निधी उपलब्ध करून दिला आहे. राज्य शासनाच्या २५% हिस्सा विचारात घेता राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणांतर्गत एकूण २१४८ कोटी इतका निधी उपलब्ध आहे. त्यापैकी मदत व प्रतिसादसाठी ४०% प्रमाणे रु.८५९.२० कोटी इतका निधी पहिला हफ्ता म्हणून उपलब्ध आहे. सदर अनुदानातून राज्य शासनाने कोव्हीड-१९ च्या विविध उपाय योजनांसाठी रुपये ४८५.१३ कोटी इतका निधी वितरीत केला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील केळी निर्यातीसाठी क्लस्टर निर्माण करणेबाबत

(२४) १२१७२ (१०-०७-२०२०). श्री.बबनराव शिंदे (माढा) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माढा, करमाळा, पंढरपूर व माळशिरस (जि.सोलापूर) तालुक्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर निर्यातक्षम केळीचे उत्पादन घेतले जात असून आखाती देशातील सौदी, इराण, ओमान, अफगाणिस्तान व रशिया या देशांमध्ये उक्त भागातून केळी निर्यात होत असल्यामुळे शेतकऱ्यांना परकीय चलन मिळत असल्याने सोलापूर येथे केळी क्लस्टर निर्माण करण्यासाठी शासन विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात विविध सेवा सुविधा निर्माण करण्यासाठी जिल्हा स्तरावर कृषि विभाग, अपेडा यांच्या बैठका झाल्या असून स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनीही शासनाकडे केळी क्लस्टर निर्मितीसाठी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, निर्यातक्षम केळीसाठी शेतकऱ्यांना असणाऱ्या संधी लक्षात घेता सोलापूर जिल्ह्यात केळी क्लस्टर निर्माण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०९-११-२०२०) : (१) होय.

(२) होय.

(३) राज्याच्या कृषि निर्यात धोरणात सोलापूर जिल्ह्यात केळी क्लस्टर निर्माण करण्याबाबत प्रस्तावित करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी तालुक्यासह जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये झालेल्या
अतिवृष्टिमुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे झालेले नुकसान**

(२५) १२२२८ (१३-०९-२०२०). डॉ.राहूल पाटील (परभणी) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी तालुक्यासह जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टिमुळे शेतकऱ्यांच्या पिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले असून याबाबत प्रशासनाकडून नुकसानीचे पंचनामे करण्यात येऊन तालुक्यातील अन्य गावानां मदतीचे धनादेश देण्यात आले, परंतु कारेगाव येथील शेतकऱ्यांना अद्यापही मदत मिळालेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कारेगाव येथील शेतकऱ्यांना मदत देण्यास विलंब लागण्याचे कारणे काय आहेत, तसेच खरीप हंगामाच्या तयारीसाठी तात्काळ मदत देण्यात यावी अशी मागणी कारेगाव येथील शेतकऱ्यांनी जिल्हाधिकारी, परभणी यांच्याकडे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासनाने नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना तात्काळ मदत देण्याच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. विजय वडेईवार (०२-११-२०२०) : (१) नाही.

(२) होय.

(३) क्यार व महा चक्रीवादळामुळे माहे ऑक्टोबर-नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये पडलेल्या अवेळी पावसामुळे शेतीपिकांचे नुकसान झालेल्या बाधित शेतकऱ्यांना आतापर्यंत चार टप्प्यात निधी वितरीत करण्यात आलेला आहे. परभणी तालुक्याकरिता एकूण रू.६६९२.७० लक्ष एवढा निधी वितरीत करण्यात आलेला आहे.

शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यातील उप वनसंरक्षक कार्यालयाच्या अधिपत्याखाली येणाऱ्या वन परिक्षेत्र कार्यालयांतर्गतची कामे अंदाजपत्रकानुसार केली नसल्याबाबत

(२६) १२४६२ (१३-०७-२०२०). श्री.किसन कथोरे (मुर्बाड), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यातील उप वनसंरक्षक कार्यालयाच्या अधिपत्याखाली येणाऱ्या वन परिक्षेत्र कार्यालयांतर्गत करण्यात येणारी दगडी बांधकामे, जाळीबांध तसेच सिमेंट बांधाऱ्यांची कामे अंदाजपत्रकानुसार केली नसून प्रतिबंधात्मक उपाययोजना व वृक्ष लागवडीवर करण्यात येणारा खर्च प्रत्यक्षात केला नसल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्तप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार अंदाज पत्रकाप्रमाणे कामे न करणाऱ्या ठेकेदार व त्यांना पाठीशी घालणाऱ्या वन विभागाच्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (२१-१०-२०२०) : (१) हे खरे आहे. शहापूर वन विभागामध्ये विविध योजनेंतर्गत सन २०१९-२० मध्ये जलमृदसंधारणाची कामे अंदाजपत्रकीय मोजमापानुसार करण्यात आलेली आहेत. प्रतिबंधात्मक उपाययोजना व वृक्ष लागवडीसाठी अंदाजपत्रकीय तरतूदीनुसार खर्च करण्यात आलेला आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

जोगेश्वरी येथील आरे वसाहतीमधील आदिवासी बांधव विकासापासून वंचित असल्याबाबत

(२७) १२४८० (१३-०९-२०२०). श्री.रविंद्र वायकर (जोगेश्वरी पूर्व) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी बांधवांना विकासाच्या व समाजाच्या मुख्य प्रवाहासोबत जोडण्यासाठी महिला व बाल विकास मंत्रालयामार्फत एकात्मिक बालविकास प्रकल्प, ठक्कर बाप्पा योजना, न्युक्लेस बजेट अंतर्गत निधीची उपलब्धता करण्यात येते, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, जोगेश्वरी (मुंबई) येथील आरे कॉलनी येथे बहुतांशी आदिवासी पाडे असून या ठिकाणी आदिवासी बांधवांची संख्या ही लक्षणीय असतानाही या ठिकाणचे प्रकल्प अधिकारी एकात्मिक बालविकास प्रकल्प अंतर्गत कामाचे प्रस्ताव तयार करताना स्थानिक लोकप्रतिनिधींना विश्वासात न घेताच परस्पर प्रस्ताव तयार करीत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आरे वसाहतीमधील आदिवासी पाड्यांच्या विकासाबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी सन २०१४ ते २०२० या कालावधीत एकूण किती व कोणकोणती कामे प्रस्तावित केली होती व त्यापैकी किती कामांचा समावेश या ठिकाणचे प्रकल्प अधिकाऱ्यामार्फत शासनाकडे सादर करण्यात आलेल्या प्रस्तावांमध्ये करण्यात आला आहे,
- (४) सन २०१४ ते २०२० या कालावधीत आरे वसाहतीमधील विकासकामांकरिता या प्रकल्प अधिकाऱ्यामार्फत सादर करण्यात आलेल्या ज्या प्रस्तावांना मंजूरी मिळाली ती कामे कोणकोणत्या अशासकीय संस्थांमार्फत करण्यात आली व त्याकरिता किती निधीचे वाटप या अशासकीय संस्थांना करण्यात आले आहे,
- (५) असल्यास, सदरहू प्रकरणी प्रकल्प अधिकारी यांनी सुरु केलेल्या मनमानी कारभारामुळे आरे वसाहतीमधील आदिवासी बांधव हे त्यांच्या हक्काच्या विकासापासून वंचित राहिले असल्याने या प्रकल्प अधिकाऱ्याची चौकशी करून, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहे ?

अॅड. के.सी.पाडवी (१५-१०-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

राज्यातील आदिवासी बांधवांना विकासाच्या व समाजाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी आदिवासी विकास विभागामार्फत ठक्कर बाप्पा आदिवासी वस्ती सुधारणा योजना तसेच न्युक्विलयस बजेट योजने अंतर्गत निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

(२) व (३) आदिवासी पाड्यांच्या विकासाबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी सन २०१४ ते २०२० या कालावधीमध्ये गटार बांधकाम व दुरुस्ती, अंतर्गत पायवाटा, लादीकरण, समाजमंदीर बांधकाम व दुरुस्ती, सुशोभिकरण, शौचालय बांधकाम व पुनर्बांधणी, बसण्याकरिता बाकडी, वाचनालय, पाण्याची टाकी, शेड बांधकाम, बालवाडी दुरुस्ती, बोअरवेल बांधकाम व सोलार दिवे बसविणे यांसारखी एकूण ५५ कामे प्रस्तावित केली होती. त्यातून उपलब्ध निधीच्या व अनुज्ञेय मर्यादेत सन २०१४-१५ मध्ये ३ सिमेंट काँक्रीटीकरणाची व १ शौचालयाचे बांधकाम, सन २०१७-१८ मध्ये अंतर्गत रस्त्यांची २ व सौर दिवे बसविणे अशी ३ कामे, सन २०१८-१९ मध्ये ३ ठिकाणी सौर दिवे बसविणे, सन २०१९-२० मध्ये १ सिमेंट रस्ता काँक्रीटीकरणाचे काम करण्यात आले आहे.

(४) सन २०१४ ते २०२० या कालावधीदरम्यान आरे वसाहतीमधील मंजूर विकास कामे ही शासकिय यंत्रणांमार्फत पूर्ण करण्यात आलेली आहेत. या यंत्रणा १. कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम, विशेष प्रकल्प, आरे गोरेगाव, २. कार्यकारी अभियंता, उत्तर विभाग, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, अंधेरी व ३. बृहन्मुंबई महानगर पालिका या असून कोणत्याही अशासकिय संस्थांना निधीचे वाटप करण्यात आले नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिराळा व वाळवा (जि.सांगली) तालुक्यातील वारणा नदी व वारणा डावा
पोटकालव्यात मगरींचा वावर मोठ्या प्रमाणात वाढल्याबाबत**

(२८) १२५०० (१३-०९-२०२०). श्री.मानसिंग नाईक (शिराळा) : सन्माननीय वने मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिराळा व वाळवा (जि.सांगली) तालुक्यातील वारणा नदी व वारणा डावा पोटकालव्यातून मगरींचा वावर मोठ्या प्रमाणात वाढल्याने शेताकऱ्यांवर हल्ले होण्याच्या घटना माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या मगरी शेतजमिनी किंवा नागरी वस्तीमध्ये येऊ नयेत याकरिता शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(३) तसेच, मगरीच्या हल्ल्यामध्ये मृत्यु झालेल्या व्यक्तीच्या कुटुंबियांना नुकसान भरपाई देण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची काय कारणे आहेत ?

श्री. संजय राठोड (१३-११-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

शिराळा व वाळवा (जिल्हा सांगली) तालुक्यातील वारणा नदी व वारणा डावा पोटकालव्यातून मगरींचा वावर असल्याचे निदर्शनास आलेले आहे. तथापि माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान मगरीने शेताकऱ्यांवर हल्ले केल्याची घटना निदर्शनास आलेले नाही.

(२) मगरी त्यांच्या नैसर्गिक अधिवासातून बाहेर येवू नये म्हणून क्षेत्रिय स्तरावर खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येतात.

• गस्ती पथकांची नियुक्ती करण्यात आली असून मगरी असलेल्या क्षेत्रात नियमित गस्त करण्यात येते.

• स्थानिकानी नदीपात्रात जावू नये याकरिता सतर्क करण्यात येत आहे.

• मगरींचा वावर असलेल्या क्षेत्रात खबरदारी घेणेबाबत माहितीदर्शक फलक लावण्यात आले आहेत.

• स्थानिक क्षेत्रात प्रबोधनात्मक घडीपत्रिका व माहिती पुस्तिका वाटून स्थानिक ग्रामस्थांचे प्रबोधन करण्यात येते आहे.

(३) मगरींच्या हल्ल्यात व्यक्तींचा मृत्यु झाल्यास सदर व्यक्तींच्या कायदेशीर वारसास प्रचलित नियमानुसार अर्थसहाय्य अदा करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदुरा (जि.बुलढाणा) शहरातील व तालुक्यातील ठप्प झालेले उद्योगधंदे सुरु करण्याबाबत

(२९) १२५२४ (१७-०९-२०२०). श्री.राजेश एकडे (मलकापूर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नांदुरा (जि.बुलढाणा) तालुक्यातील व शहरातील सर्व व्यापार, उद्योगधंदे कोरोनाच्या पार्श्वभूमीवर दिनांक २२ मार्च २०२० पासून सुरु असलेल्या लॉकडाऊनमुळे बंद असल्याने आर्थिक मंदी निर्माण झाली असल्याची बाब दिनांक १ जुलै २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नांदुरा शहर व तालुक्यांमधील उद्योग व्यापाराची विस्कटलेली घडी सुरु करण्यासाठी नवीन एमआयडीसी मंजूर करणेबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी उद्योग मंत्री यांना दिनांक १५ जानेवारी २०२० रोजी वा त्यासुमारास निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त बाबत शासनाने चौकशी केली आहे व त्यानुषंगाने नांदुरा जिल्हा बुलढाणा येथे नवीन एमआयडीसी मंजूर करून डबघाईला आलेले उद्योग धंदे सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (०३-११-२०२०) : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) नांदुरा तालुक्यालगत असलेल्या खामगांव येथील खामगाव औद्योगिक क्षेत्राचे २०२.४७ हे. आर जमिन महामंडळाने विकसित केली असून ५३४ भूखंडांचे आरेखन करण्यात आले आहे. त्यापैकी अंदाजे ३०० भूखंडावर उत्पादन चालू आहे.तसेच नांदुरा तालुक्यापासून २० कि.मी. अंतरावर मौजे सुटाळा बु. येथे नव्याने खामगाव औद्योगिक क्षेत्राचे विस्तारी करणाचे काम चालू असून २५४.४६ हे. आर जमीनीचे भूसंपादनाची कार्यवाही सुरू आहे. नांदुरा तालुक्यापासून अंदाजे ३० कि.मी. अंतरावर मलकापूर तालुक्यात अस्तित्वात असलेली २०३.३९ हे. आर जमीन महामंडळाने विकसित केली असून नवउद्योजकांसाठी भूखंड उपलब्ध आहेत. तसेच नांदुरा येथून अंदाजित १० कि.मी. अंतरावर मे.शिवशक्ती आदिवासी मागासवर्गीय सहकारी साखर कारखान्याची १०४.६२ हे. आर. जमीन हस्तांतरणाची कार्यवाही चालू आहे. नांदुरा तालुक्यात नव्याने औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्याबाबत तहसीलदार नांदुरा यांनी मौजे महाळुंगी येथे ५७.२० हे. आर व मौजे माळेगाव येथे ४१.४२ हे.आर ई क्लास/सरकारी जमीन उपलब्ध असल्याचा अहवाल महामंडळाच्या क्षेत्रीय कार्यालयास दिला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात हमी भावापेक्षा कमी भावाने धान्याची खरेदी होत असल्याबाबत

(३०) १२५६४ (२०-०९-२०२०). श्रीमती श्वेता महाले (चिखली), डॉ.किरण लहामटे (अकोले) :

सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने जाहीर केलेल्या हमी भावापेक्षा खुल्या बाजारात कमी भावाने शेतकऱ्यांचा माल / धान्य खरेदी केल्यास माल खरेदी करणाऱ्या किंवा व्यापाऱ्यांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याची तरतूद पणन व विनियमन अधिनियमात केली आहे आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, खुल्या बाजारात हमीभावापेक्षा कमी भावाने धान्याची सर्रासपणे खरेदी करून शेतकऱ्यांची लूट होत असल्याने शेतकरी अडचणीत आला असल्याचे माहे जून, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुषंगाने शेतमालाला हमीभाव देण्याबाबत तसेच व्यापाऱ्यांवर गुन्हे दाखल करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०९-११-२०२०) : (१) नाही.

(२) नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मॅग्नेटीक महाराष्ट्र योजनेअंतर्गत राज्य शासनाने चीनी
कंपन्यांशी गुंतवणूक करार केल्याबाबत**

(३१) १२६०१ (१७-०९-२०२०). श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र सरकारने हॅंगली, पीएमआय इलेक्ट्रोमोबिलिटी सोल्युशन, जेव्ही विथ फोटोन आणि ग्रेट वॉल मोटर्स या तीन चीनी कंपन्यांशी सुमारे ५०२० कोटी रुपयांच्या गुंतवणूक प्रकल्पाचे करार माहे जून, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान मॅग्नेटीक महाराष्ट्र योजनेअंतर्गत केले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सध्या भारत आणि चीन दरम्यान संघर्षाच्या पार्श्वभूमीवर केंद्र सरकारने चीनचे ५९ मोबाईल अॅप बंद करून, आयआरसीटीचे सुमारे ४७१ कोटीचे कंत्राट रद्द केल्याचे विचारात घेता, याबाबत महाराष्ट्र सरकारने तीन चीनी कंपन्यांशी केलेले करार तात्काळ रद्द करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई (११-११-२०२०) : (१) होय.

(२) केंद्र शासनाकडून या संदर्भात अद्याप कोणत्याही सुचना प्राप्त झालेल्या नाहीत. त्यामुळे सदर प्रकरणी राज्य शासनाकडून कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. केंद्र शासनाकडून पुढील सुचना आल्यानंतर उचित कार्यवाही केली जाईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुखेड -कंधार (जि.नांदेड) तालुक्यातील जंगलात होणारी अवैध वृक्षतोड

(३२) १२६२९ (१३-०९-२०२०). डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुखेड-कंधार (जि.नांदेड) हे तालुके डोंगराळ असून मागील काही महिन्यांपासून या तालुक्यात वनक्षेत्रपालांच्या दुर्लक्षामुळे अवैध वृक्षतोड होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुखेड तालुक्यातील वसूर व बिल्लाळी गावाच्या सिमेवर हरणाचा संशयास्पद मृत्यू झाल्याचे माहे मे, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अवैध वृक्षतोड करणाऱ्या संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (११-११-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

(२) माहे मे, २०२० मध्ये मुखेड तालुक्यात दिनांक १२.५.२०२० रोजी बिल्लारी गावाच्या शिवारात बाऱ्हाळी ते जाहूर रोडवर अज्ञात वाहनाचे धडकेने एका नर काळवीटाचा अपघाती मृत्यू झालेला आहे. संशयास्पद मृत्यू झालेला नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

एकात्मिक आदिवासी प्रकल्प किनवट (जि.नांदेड) अंतर्गत आदिवासी वसतिगृहांकरिता पुस्तक पुरवठ्यामध्ये झालेला गैरव्यवहार

(३३) १२६३० (१३-०९-२०२०). डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागांतर्गत प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, किनवट यांच्याकडे शासकीय आदिवासी वसतीगृहांना स्पर्धा परीक्षेची पुस्तके पुरविण्याबाबतची योजना मंजूर असून किनवट कार्यालयांतर्गत येणाऱ्या १५ वसतीगृहांना प्रत्येकी २ लक्ष रु. म्हणजेच ३० लाख रुपयांचे पुस्तके वाटप झाल्याचे माहे जानेवारी २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय.

(२) असल्यास, सदर वाटप करण्यात आलेल्या पुस्तकांच्या मुळ किंमतीवर अधिकच्या किंमतीचे स्टीकर लावून ८६,२५० रुपयांचा अपहार केल्याची बाब आदिवासी विकास निरीक्षक यांच्या तपासणी अहवालात निष्पन्न झाली आहे, हे ही खरे आहे काय.

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषी, जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड श्री ढोक व संबंधित पुरवठादार यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (२८-१०-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, किनवट अंतर्गत येणाऱ्या १५ शासकीय आदिवासी वसतीगृहांना स्पर्धा परीक्षेची पुस्तके पुरविण्याबाबत जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड यांना प्रती वसतीगृह रुपये २.०० लक्ष या प्रमाणे रुपये ३०.०० लक्ष रुपयांची पुस्तके पुरविण्याबाबत दिनांक १८.९.२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये कळविण्यात आले होते. जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड यांनी संबंधित वसतीगृहांना पुस्तकांचा पुरवठा केला असून त्यांना रुपये ३०.०० लक्ष इतका निधी वितरीत केला आहे.

संबंधित वसतीगृहास पुरवठा केलेल्या पुस्तकांची तपासणी आदिवासी विकास निरीक्षक यांच्यामार्फत करण्यात आली असून सदर तपासणीत पुरवठा केलेल्या काही पुस्तकांच्या मुळ किंमतीवर वाढीव किंमतीचे स्टीकर लावण्यात आलेले असल्याचे आढळून आले.

तपासणी अहवालाच्या अनुषंगाने वाढीव किंमतीच्या तफावतीची रक्कम संबंधित पुरवठादार यांच्याकडून रुपये ८६,२५०/- परत करण्याबाबत तसेच खुलासे सादर करण्याबाबत जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड यांना प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, किनवट यांच्या दिनांक ३०.१.२०२० रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे. जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड व पुरवठादार यांचेकडून खुलासे प्राप्त झाले असून त्यामध्ये त्यांनी प्रकाशकामुळे निर्माण झालेल्या तांत्रिक बाबीमुळे किंमतीमध्ये फरक आढळून आल्याचे नमूद केले आहे.

जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी, नांदेड यांनी दिनांक २०.२.२०२० रोजी सदर तफावतीची रक्कम रुपये ८६,२५०/- एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, किनवट या कार्यालयात जमा केलेली आहे.

चंद्रपूर जिल्ह्यात शेतकऱ्यांनी केलेल्या आत्महत्येबाबत

(३४) १२६६४ (१३-०९-२०२०). श्री.बंटी भांगडिया (चिमूर), श्री.नितेश राणे (कणकवली), श्रीमती मुक्ता टिळक (कसबापेठ) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर जिल्ह्यात मागील पाच महिन्यात २२ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याचे माहे जुन, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर आत्महत्या केलेल्या २२ शेतकऱ्यांपैकी बहुतांश शेतकऱ्यांच्या कुटुंबीयांनी कागदपत्रे सादर होण्यास विलंब व कोरोनामुळे मंजूर करण्यास विलंब झाल्याने शासनाच्या आर्थिक मदतीपासून वंचित राहिले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करून शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत मिळण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार (०२-११-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) नापिकी, राष्ट्रीयकृत किंवा सहकारी बँकेकडून घेतलेल्या कर्जाची परतफेड न करू शकल्याने होणारा कर्जबाजारीपणा व कर्ज परतफेडीचा तगादा या तीन कारणांसाठी केलेल्या शेतकरी आत्महत्या प्रकरणी शासन निर्णय दिनांक २३ जानेवारी, २००६ नुसार रु.१.०० लक्ष इतकी मदत देण्यात येते.

मागील पाच महिन्यात एकूण २२ आत्महत्यांची प्रकरणे आढळून आली. त्यापैकी ८ प्रकरणे जिल्हास्तरीय समितीने पात्र ठरविली असून ४ प्रकरणे अपात्र ठरविण्यात आली आहेत. १० प्रकरणे चौकशीकरीता प्रलंबित असून पात्र ८ प्रकरणी शासन निर्णय दिनांक २३ जानेवारी, २००६ नुसार प्रत्येकी रु.१.०० लक्षाची मदत आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना देण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राळेगाव (जि.यवतमाळ) येथे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या वादळी पाउस व गारपीटी मुळे नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना मोबदला मिळण्याबाबत

(३५) १२७६० (१३-०९-२०२०). डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राळेगाव (जि. यवतमाळ) येथे माहे डिसेंबर २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या वादळी पाउस व गारपिट मुळे जिल्हयातील शेतकऱ्यांच्या सोयाबीन, कपास, तुर, चना, गहू भाजीपाला या पिकांच्या झालेल्या नुकसानीचा संबंधित विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी सर्वेचा अहवाल देवून पाच महिन्या पेक्षा जास्त कालावधी झाला असताना देखील काही शेतकऱ्यांना अजून पर्यंत अनुदान प्राप्त झाले नसल्याचे दिनांक २५ मे २०२० रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अनुदानापासून वंचित राहिलेल्या शेतकऱ्यांना लवकरात लवकर अनुदान मिळण्याच्या दृष्टिने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार (०२-११-२०२०) : (१) होय.

(२) डिसेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या अवेळी पाऊस व गारपिटीमुळे यवतमाळ जिल्हयामध्ये पिकांचे नुकसान झालेल्या बाधित शेतकऱ्यांना मदत वाटपासाठी रु. २०.०० लक्ष इतका निधी दि.२६ ऑगस्ट, २०२० च्या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात आली असून निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वन विभागामार्फत इगतपुरी-त्र्यंबकेश्वर (जि.नाशिक) येथील वनतळे,
साठवण बंधारे, पाझर तलावांची कामे प्रलंबित असल्याबाबत**

(३६) १३२३२ (१३-०९-२०२०). श्री.हिरामण खोसकर (इगतपुरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वन विभागामार्फत इगतपुरी-त्र्यंबकेश्वर (जि.नाशिक) येथील वनतळे, साठवण बंधारे, पाझर तलाव व रस्ते याकरीता मोठ्या प्रमाणात शासनाकडून निधी प्राप्त होऊनही वन विभागाने ना हरकत प्रमाणपत्र न दिल्याने प्रत्यक्ष कामांना सुरुवात झाली नसल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२० मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी वनविभागाकडून ना हरकत प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी वन विभागातील अधिकारी टाळाटाळ करित असल्याचे निदर्शनास आले हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने या विभागातील रस्त्यांची व जलसंधारणाची मंजूर असलेली कामे तातडीने पूर्ण होण्यासाठी वन विभागाचे आवश्यक असलेले "ना हरकत" प्रमाणपत्र तात्काळ उपलब्ध करून देण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (१२-११-२०२०) : (१) वनजमिनीचा वनेत्तर वापर करावयाचा असल्यास त्यास वन (संवर्धन) अधिनियम १९८० अंतर्गत केंद्र शासनाची परवानगी घेणे बंधनकारक आहे. वनक्षेत्रात काम करण्यास ना हरकत देणेबाबतचे अधिकार या कार्यालयास नाहीत. सन २००४-०५ ते आजतागायत इगतपुरी व त्र्यंबक वनपरिक्षेत्रात साठवण बंधारे प्रस्ताव निरंक आहे. वनतळांचे काम वनविभागामार्फत होत असल्याने यंत्रणेकडून प्रस्ताव सादर होत नाही. रस्त्याचा एक प्रस्ताव प्रकल्प यंत्रणेकडे त्रुटीच्या पूर्ततेसाठी प्रलंबित आहे. तसेच एकुण ०८ पाझर तलावाचे प्रस्ताव, स्थानिकस्तर व लघुपाटबंधारे विभाग यांचेकडून तयार करण्यांत आलेले आहेत. त्रुटीची पूर्तता करणेकामी वेळावेळी सदरचे प्रस्ताव संबंधित यंत्रणेकडे परत पाठविण्यात आलेले आहे. वनविभागाचे स्तरावर एकही प्रस्ताव प्रलंबित नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे घोडेगांव (ता.श्रीगोंदा, जि.अहमदनगर) येथील विकास सेवा सोसायटीकडून
शेतकऱ्यांच्या नावे कर्ज काढून केलेला गैरव्यवहार**

(३७) १३२४९ (१५-०७-२०२०). श्री.बबनराव पाचपुते (श्रीगोंदा) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मौजे घोडेगांव (ता.श्रीगोंदा, जि.अहमदनगर) येथील विकास सेवा सोसायटीकडून शेतकऱ्यांच्या नावे परस्पर कर्ज काढून मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार केला जात असल्याचे माहे एप्रिल, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, तदनुसार चौकशीत काय निष्पन्न झाले आहे व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (१९-१०-२०२०) : (१), (२) व (३) अंशतः खरे आहे.

विविध कार्यकारी सेवा सहकारी संस्था मर्या. घोडेगांव, ता. श्रीगोंदा या संस्थेच्या दिनांक ०१/०४/२०१८ ते ३१/०३/२०१९ या लेखापरिक्षण कालावधीत आढळून आलेल्या नियमबाह्य मागील बाकी असतांना ९ कर्जदारांना पुनःश्च वितरण केलेले रू.२५,३६,३०५/- संस्थेचे चेअरमन व सचिव यांचेकडून वसूल करून जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक खात्यात भरणा करण्यात आली आहे. तसेच संबंधित दोषींविरुद्ध पोलीस स्टेशन श्रीगोंदा येथे फिर्याद दाखल केली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आंबा-काजू निर्यातवाढीसाठी राबविण्यात येणाऱ्या क्लस्टर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत

(३८) १३३१४ (१७-०७-२०२०). श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आंबा व काजूच्या निर्यातवाढीसाठी केंद्र शासनाने क्लस्टर योजना राबविण्याचा निर्णय घेतला असून त्यात कोकणातील सर्व जिल्हयांचा समावेश करण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या योजनेचे सर्वसाधारण स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, आंबा व काजूच्या निर्यातवाढीसाठी राबविण्यात येणाऱ्या क्लस्टर योजनेच्या अंमलबजावणीबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०९-११-२०२०) : (१) कृषिमालाच्या निर्यातवाढीसाठी केंद्र शासनाने कृषि निर्यात धोरण जाहीर केले आहे. या धोरणानुसार राज्यातील आंबा व काजूच्या निर्यातवृद्धीचे कार्यक्रम राबविण्याकरीता कोकणात क्लस्टर निर्माण करण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यामध्ये कोकणातील सर्व जिल्हयांचा समावेश करण्यात आला आहे.

(२) सदर योजनेचे स्वरूप

- महाराष्ट्र राज्य हे कृषि निर्यातीचे प्रमुख केंद्र तयार करणे,
- कृषि निर्यातीमध्ये उद्योजकता विकास करणे,
- नवनवीन उच्चमूल्य व मूल्यवृद्धीत कृषिमालाची नवनवीन देशांमध्ये निर्यातवृद्धी करणे,

- स्वदेशी, सेंद्रीय, पारंपारीक कृषि व अन्न पदार्थांची निर्यातवृद्धी,
- कृषि निर्यातीमधील विविध घटकांची क्षमतावृद्धी,
- निर्यातवृद्धीकरिता पायाभूत सुविधा उभारणे व उपलब्ध वापर वाढवणे,
- बाजार विकास, सॅनिटरी व फायटोसॅनिटरी बाबी तसेच क्लस्टर अंमलबजावणीकरिता संस्थात्मक यंत्रणा तयार करणे.

(३) राज्याच्या कृषि निर्यात धोरणाची अंमलबजावणी करण्यासाठी संबंधीत जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली क्लस्टर फॅसिलिटेशन सेल गठीत करण्यात आली आहे. या क्लस्टर फॅसिलिटेशन समितीने क्लस्टरमधील सर्व संबंधित घटकांसोत चर्चा करून उपलब्ध साधनसंपत्तीचा अभ्यास करून आवश्यकतेनुसार निर्यातवृद्धी होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या कार्यक्रमांची शिफारस केल्यानंतर यासदृभात मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय सुकाणू समिती मार्फत निर्णय घेण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पांढरकवडा (जि. यवतमाळ) प्रकल्पांतर्गत येणा-या शासकीय आदिवासी आश्रमशाळांमध्ये मुख्याध्यापकांमार्फत होणारा गैरव्यवहार

(३९) १३३४६ (१३-०९-२०२०). डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पांढरकवडा (जि. यवतमाळ) प्रकल्पांतर्गत येणा-या शासकीय आदिवासी आश्रमशाळांना जिल्हा वार्षिक योजना कायापालट अंतर्गत येणाऱ्या १७ शासकीय आश्रम शाळांना प्रत्येकी ३ लक्ष रुपये रंगरंगोटी करण्याच्या कामाकरिता मंजूर करण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर कामाकरिता ई निवीदा न मागविता शाळेतील मुख्याध्यापकाने कोणत्या कंपनीचा रंग किती स्वेकअर मिटर, इत्यादी माहिती बांधकाम विभागाकडून न घेता स्वमर्जीतील कंत्राटदारांकडून काम केली असल्याचे दिनांक १० जुन, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाकडून प्रत्येक शासकीय आश्रमशाळांना किरकोळ कामाकरिता देण्यात येणाऱ्या निधीच्या रक्कमेमध्ये मुख्याध्यापकांमार्फत गैरव्यवहार होत आहे हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषी मुख्याध्यापकांवर व कंत्राटदारावर कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,
- (५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (२९-१०-२०२०) : (१) हे खरे नाही.

९ शासकीय आश्रमशाळेला शाळा व्यवस्थापन समितीद्वारे करण्यात येणाऱ्या शैक्षणिक बाबी, पाणी, स्वच्छता, सुरक्षितता, किचन, अन्न व पोषण, आरोग्य तपासण्या, आजारपण व

अपघात इ. क्रिडा व कला, शाळेचे सुशोभीकरण व मान्सुन पूर्व कामे करण्याकरिता निधी वितरीत करण्यात आला. केवळ रंगरंगोटी काम करणेकरिताच आश्रमशाळेला रू.३.०० लक्ष निधी मंजूर करण्यात आला नाही.

(२) शाळा व्यवस्थापन समितीच्या ठरावानुसार दरपत्रके मागवून न्युनतम असलेल्या पुरवठा धारकास मुख्याध्यापक स्तरावरून रंगरंगोटीच्या कामाचे आदेश निर्गमित करून काम करण्यात आले आहेत.

(३) व (४) लेखा परीक्षण अहवाल व चौकशी अहवालाच्या अनुषंगाने अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, अमरावती यांनी त्यांच्या दि.१५/१०/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये प्रकल्प अधिकारी, पांढरकवडा यांना त्यांच्या स्तरावर कार्यवाही करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकातील मागास वर्गीय स्वयंसहाय्यता बचत गटांना मिनी ट्रॅक्टर व त्याची उपसाधने पुरवठाकामी झालेला गैरव्यवहार

(४०) १३४५४ (१५-०७-२०२०). डॉ.डॉ.विनय विलासराव कोरे (सावकर) (शाहूवाडी) :

सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकातील मागासवर्गीय स्वयंसहाय्यता बचत गटांना सन २०१४-२०१५ ते सन २०१७-१८ मध्ये मिनी ट्रॅक्टर व त्याची उपसाधने पुरवठा करण्यात आलेली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू बचत गटांना उक्त कालावधीत मिनी ट्रॅक्टर व त्याची उपसाधने पुरवठा करतांना अधिकारी/कर्मचारी यांचेशी संगनमत करून बचत गटांचे सचिव/अध्यक्ष यांनी मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार केलेला असून त्याची शासनामार्फत चौकशी करण्यात आलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त चौकशीमध्ये कागदपत्रे गहाळ करण्यात आलेली असल्याची बाब निर्देशनास आल्याने कोल्हापूर जिल्ह्यातील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध घटकातील पात्र व गरजू मागासवर्गीय स्वयंसहाय्यता बचत गटांना मिनी ट्रॅक्टर व त्याची उपसाधने पुरवठा करण्यात आलेली नसल्यामुळे अनुसूचित जातीतील घटक लाभापासून वंचित राहिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर गैरव्यवहारातील जबाबदार असणाऱ्या अधिकारी/कर्मचारी व बचत गटांचे सचिव/अध्यक्ष यांच्यावर गुन्हे दाखल करून झालेल्या गैरव्यवहाराची एकरकमी वसुली करणेबाबत कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे (०२-११-२०२०) : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) नाही. सदर योजनेतर्गत लाभार्थ्यांना मिनी ट्रॅक्टर व त्याची उपसाधने यांचा लाभ खालीलप्रमाणे देण्यात आलेला आहे:-

अ.क्र.	वर्ष	पुरवठा
१	२०१४-१५	१२९
२	२०१५-१६	३२१
३	२०१६-१७	५१
४	२०१७-१८	६५

(४) चौकशी अहवाल प्राप्त झाला असून त्यावर पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आखाडा बाळापूर, (ता.कळमनुरी, जि.हिंगोली) येथील शिवाजी मोघे आदिवासी आश्रम शाळेमध्ये
मुख्याध्यापकांकडून शिक्षकाला मानसिक त्रास दिला जात असल्याबाबत**

(४१) १३४८४ (१३-०९-२०२०). श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आखाडा बाळापूर, (ता.कळमनुरी, जि.हिंगोली) येथील शिवाजी मोघे आदिवासी आश्रम शाळेमध्ये मुख्याध्यापकांकडून शिक्षकाला मानसिक त्रास देत असल्याची तक्रार आदिवासी प्रकल्प कार्यालय यांना दिनांक ६ जून, २०२० रोजी वा त्यासुमारास देण्यात आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणांची चौकशी करण्यात आली आहे काय, तदनुसार चौकशीत काय निष्पन्न झाले आहे,

(३) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी (०४-११-२०२०) : (१) होय, दिनांक ०१.०७.२०२० रोजी तक्रार प्राप्त झाली आहे.

(२) सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने प्रकल्प अधिकारी कार्यालयामार्फत चौकशी करण्यात आली आहे. सदर चौकशीमध्ये असे निदर्शनास आले की, प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, कळमनुरी, जि.हिंगोली अंतर्गत महात्मा मुंगसाजी आदिवासी शिक्षण संस्था, पुसद, जि.यवतमाळ द्वारा संचलित श्री.शिवाजीराव मोघे प्राथमिक आदिवासी आश्रमशाळा, आखाडा बाळापूर, ता.कळमनुरी, जि.हिंगोली ही अनुदानित आश्रमशाळा कार्यरत आहे. सदर संस्थेचे अध्यक्ष यांनी तक्रारदार श्री.आर.एस.पडवाल, प्राथमिक शिक्षक यांची प्रशासकीय कारणास्तव संस्थेद्वारा संचलित आदिवासी आश्रमशाळा मरसुळ, ता.पुसद, जि.यवतमाळ या शाळेत बदली करण्यात आली आहे. सदर बदलीच्या ठिकाणी रुजू होण्यासाठी श्री.पडवाल यांना दिनांक ३०.०६.२०२० रोजी कार्यमुक्त करण्यात आले होते. परंतु श्री.पडवाल यांना बदलीच्या

ठिकाणी रुजू व्हावयाचे नसल्यामुळे त्यांनी बदली आदेश स्विकारले नाही. सदर घटनेच्या अनुषंगाने आकसातून श्री.पडवाल यांनी मुख्याध्यापक हे मानसिक त्रास देत असल्याची तक्रार केलेली आहे, असे निदर्शनास आले आहे.

(३) सदर तक्रारीमध्ये काहीही तथ्य आढळून आले नाही तसेच कोणीही दोषी आढळून आलेले नाही. त्यामुळे संबधितांवर कारवाई करण्यात आलेली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कॉटन कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया मार्फत खरेदी केलेल्या

कापूस मार्जिनमध्ये गैरव्यवहार होत असल्याबाबत

(४२) १३६६२ (२०-०९-२०२०). श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कॉटन कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया मार्फत खरेदी केल्या जात असलेल्या कापसात घटच्या नावाखाली मोठी मार्जिन ठेवले जात असल्यामुळे त्याआड कोट्यवधी रुपयांची उलाढाल सुरू असून पणन महासंघाचे व सीसीआयचे ग्रेडर आणि जिनिंग-प्रेसिंग मालकाच्या संगनमताने शेतकऱ्यांना लुबाडून शासनाची फसवणूक करत असल्याचे दिनांक १० जून, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कापूस खरेदीबाबत व घटच्या नावाखाली मार्जिन ठेवणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०५-११-२०२०) : (१) नाही. हे खरे नाही.

हंगाम २०१९-२० मध्ये केंद्र शासनाद्वारे कापसाला जाहीर केलेल्या किमान हमीदराने राज्यात केंद्रशासनाचे मुख्य अभिकर्ता भारतीय कपास निगम लि. (CCI) व त्यांचे उप अभिकर्ता म्हणून महाराष्ट्र राज्य सहकारी कापूस उत्पादक पणन महासंघ यांचेद्वारे FAQ दर्जाच्या कापसाची खरेदी केली गेली.

कापूस खरेदी केंद्र सुरू करण्यापूर्वी CCI च्या अटी व शर्तीनुसार जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रीची निवड निविदेद्वारे करण्यात येते. जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रीसोबत करार करताना महिना निहाय रुईचा उतारा, रुईतील ट्रॅशची टक्केवारी व प्रक्रिया घटीचे प्रमाण (मार्जिन) निश्चित केले जाते. त्यासाठी मागील ५ वर्षांच्या प्रत्यक्ष घटीचे (मार्जिन) प्रमाण व मागील वर्षाच्या घटीचे प्रमाण विचारात घेऊन CCIची उच्चस्तरीय समिती व CIRCOT या संस्थेतील शास्त्रज्ञांद्वारे कापूस घटीचे निश्चित केलेले प्रमाण विचारात घेण्यात येते. त्यानुसार जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रीना कापसाची घट (मार्जिन) देण्यात येते. कापूस खरेदी करतेवेळी केंद्रशासनाच्या हमीदर पत्रकातील सुचनांच्या आधारे करावयाच्या कपातीव्यतिरिक्त कोणतीही अतिरिक्त कपात करण्यात येत नाही.

जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रींना निश्चित करण्यात आलेल्या कापूस घटीचे प्रमाण निरिक्षण करण्यासाठी CCI द्वारे गठीत समिती व कापूस पणन महासंघाचे विभागीय व्यवस्थापक कापूस खरेदी केंद्रांना भेटीच्या वेळी कोणत्याही अनुचित कपातीची बाब निदर्शनास आलेली नाही तसेच कपातीबाबतची कोणतीही लेखी किंवा तोंडी तक्रार CCI व पणन महासंघाकडे प्राप्त झालेली नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

निसर्ग चक्रीवादळामुळे पुणे जिल्ह्यात शेतकरी व नागरिकांचे झालेले नुकसान

(४३) १३८०६ (२०-०९-२०२०). श्री.राहुल कुल (दौंड) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईसह राज्यात दि. ८ जून २०२० रोजी आलेल्या निसर्ग चक्रीवादळामुळे शेतकऱ्यांचे व नागरिकांचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय
- (२) असल्यास, पुणे जिल्ह्यातील दौंड, जुन्नर, खेड व मावळ तालुक्यातील शेतकऱ्यांचे सुमारे २९०० हेक्टर शेतीचे नुकसान झाले आहे, हेही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त शेतीचे पंचनामे करून त्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार (०२-११-२०२०) : (१) दिनांक ३ जून, २०२० रोजी आलेल्या निसर्ग चक्रीवादळामुळे शेतकऱ्यांचे व नागरिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले ही बाब खरी आहे.

(२) होय.

(३) माहे जून, २०२० मध्ये निसर्ग चक्रीवादळामुळे शेतीपिकांच्या नुकसानीपोटी बाधित शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत वाटपासाठी विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्या कार्यालयास रु.२९३२.६६ लक्ष एवढा निधी दिनांक १५.९.२०२० च्या शासन निर्णयान्वये वितरीत करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतमालाला हमीभाव देण्यासाठी स्वतंत्र मंत्रालय स्थापन करण्याबाबत

(४४) १३८०९ (०७-१०-२०२०). श्री.राहुल कुल (दौंड) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशवंत शेतमालाचे उत्पादन करणाऱ्या शेतकऱ्यांना योग्य बाजारभाव मिळण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना सुचविण्यासाठी स्वतंत्र शेतकरी मंत्रालय स्थापन करण्याची मागणी लोकप्रतीनिधी यांनी केली असून अद्याप त्यावर कोणतीही कार्यवाही झालेली नाही, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २४ एप्रिल, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास समिती गठीत करण्यात आलेली आहे, हेही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, समितीने शेतमालाला हमीभाव देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (११-११-२०२०) : (१) नाही.

- (२) नाशवंत शेतमालाबाबतच्या विविध समस्यांचा अभ्यास करून शेतमालाचे काढणी पश्चात नुकसान टाळण्यासाठी तसेच शेतमालाचे उत्पादन करणाऱ्या शेतकऱ्यांना योग्य बाजारभाव मिळण्यासाठी उपाययोजना सुचविण्याकरिता शासन निर्णय, दिनांक २४.४.२०१७ अन्वये, कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळ, पुणे यांचे अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली आहे.
- (३) समितीने दिनांक २६.२.२०१८ च्या पत्रान्वये शासनास अहवाल सादर केला असून सदर अहवालातील सूचना व शिफारशींवर पुढील कार्यवाही सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सफाई कामगारांना वारसा हक्काने नोकरी देणेबाबत

(४५) १३९५२ (२०-०९-२०२०). श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाने सफाई व मेहेतर काम करणाऱ्या सफाई कामगारांच्या सेवा आणि योजनांकरिता तत्कालीन कामगार आयुक्त श्री.लाड यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करून समितीने संपूर्ण राज्याचा दौरा करून सविस्तर अहवाल शासनास सादर केलेला होता, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या अहवालातील शिफारशी शासनाने स्वीकारून शासनाच्या उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाकडून सफाई कामगार व मेहेतर कामगार यांना तत्कालीन वशीला पद्धतीने जवळच्या नातेवाईकास नोकरी देण्याची सुरु असलेली पद्धत यापुढेही सुरु ठेवावी असे लाड-पांगे समितीने निर्देश दिलेले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, परंतु, राज्य शासनाच्या दिनांक ११ मार्च २०१६ च्या निर्णयानुसार इतर मागासवर्गीय, विशेष मागासवर्गीय, भटक्या जाती व जमाती, खुला व इतर जातीच्या कामगारांच्या वारसांना वारसा हक्काने नोकरी मिळणे शक्य होत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (५) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले आहे व त्यानुषंगाने राज्यातील सर्व सफाई कामगारांना वारसा हक्काने नोकरी देणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे (२३-१०-२०२०) : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) लाड समितीच्या शिफारशी या मेहतर व अनुसूचित जातीतील सफाई कामगार यांच्यासाठीच असल्यामुळे दिनांक ११ मार्च, २०१६ च्या शासन निर्णयातील तरतूदी इतर जाती-जमातीच्या सफाई कामगारांना लागू होत नाहीत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील निराधार, अपंग, विधवा, वृद्ध यांना शासनाकडून देण्यात येणाऱ्या अर्थ सहाय्य
ग्रामीण भागात ग्रामपंचायत स्तरावर त्यांच्या गावात मिळण्याबाबत

(४६) १३९५६ (२०-०९-२०२०). श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथोरे (मुर्बाड), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ) : सन्माननीय विशेष सहाय्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील निराधार, अपंग, विधवा, वृद्ध यांना शासनाकडून देण्यात येणाऱ्या अर्थ सहाय्याची योजना राबवित असतांना सद्यःस्थितीत या लाभार्थ्यांना मिळणारे अर्थ सहाय्य हे बँकेच्या शाखेत जाऊन रीतसर घ्यावे लागत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, परंतु राज्यामध्ये प्रत्येक गावांत बँकेच्या शाखा नसल्याने या लाभार्थ्यांना बँकेकडे जाण्यासाठी अनेक अडचणींना तोंड द्यावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने लाभार्थ्यांना मिळणाऱ्या अर्थसहाय्यची रक्कम सूलभ रीतीने ग्रामपंचायत स्तरावर त्यांच्याच गावात मिळण्याच्या अनुषंगाने कोणती उपाययोजना व कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे (०४-११-२०२०) : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) दिनांक २० ऑगस्ट, २०१९ च्या शासन निर्णयामध्ये विशेष सहाय्य योजनेतील लाभार्थ्यांना अनुज्ञेय असलेले अर्थसहाय्य बँक/पोस्ट बचत खाते यांच्यामार्फत वितरीत करण्यात येते. तसेच सदरहू योजनेतील लाभार्थ्यांना त्यांच्या जवळच्या बँकेत/ पोस्टात बचत खाते उघडण्याची तरतूद आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील सन २०१८ मधील खरीप हंगामातील
शेतकऱ्यांना दुष्काळी अनुदान मिळण्याबाबत

(४७) १४२९२ (१५-०९-२०२०). श्री.बबनराव शिंदे (माढा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यातील सन २०१८, मध्ये वा त्यादरम्यान खरीप हंगामातील दुष्काळामुळे बाधित शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याचा निर्णय राज्य शासनाने घेतलेला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माढा, मोहोळ, सांगोला, द. सोलापूर या तालुक्यातील अनेक शेतकऱ्यांना दुष्काळ निधी मिळालेला नसल्याने जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांनी आवश्यक असणारा अतिरिक्त निधीची मागणी माहे ऑगस्ट २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान शासनाकडे केलेली आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, दुष्काळामुळे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना तातडीने निधी उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टिने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबनाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार (०२-११-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) होय, हे खरे आहे.

खरीप २०१८ मधील दुष्काळामुळे बाधित शेतकऱ्यांना दुष्काळी अनुदानाचे वाटपासाठी अतिरिक्त निधी मिळण्याबाबतचे मागणीपत्र विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्याकडून दि.०८.०९.२०२० च्या पत्रान्वये शासनास प्राप्त झाले. त्यामध्ये सोलापूर जिल्ह्यातील दुष्काळामुळे बाधित शेतकऱ्यांना दुष्काळी अनुदानाचे वाटपासाठी रु.६७१.३५ लक्ष एवढ्या निधीची मागणी करण्यात आली होती. सदर प्रस्ताव मंत्रिमंडळ उपसमितीच्या दि. १३.०३.२०२० रोजी झालेल्या बैठकीत ठेवण्यात आला असता, विभागीय आयुक्त, पुणे यांच्याकडून दोन खरीप हंगाम गेल्यानंतर, उशीराने मागणी केल्यामुळे प्रस्ताव अमान्य करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बळीराजा चेतना योजना बंद केल्याबाबत

(४८) १४४०५ (२४-०९-२०२०). श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व) : सन्माननीय मदत व पुर्नवसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी दिनांक २४ जुलै, २०१५ रोजी तत्कालीन शासनाने जाहीर केलेली बळीराजा चेतना योजना बंद केल्याचा आदेश मदत व पुर्नवसन विभागाने दिनांक ३ ऑगस्ट, २०२० रोजी जारी केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजना बंद करण्याची कारणे काय आहेत, तसेच शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी शासन पर्यायी योजना राबविणार आहे काय,

(३) असल्यास, संभाव्य पर्यायी योजनेचे संक्षिप्त स्वरूप वा धोरण काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार (०२-११-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने मागील ५ वर्षांचा आढावा घेण्यात आला असता, शेतकरी आत्महत्या प्रकरणांमध्ये घट दिसून आलेली नसून योजनेचा प्रभावी परिणाम होत नसल्याचे दिसून आल्याने योजना बंद करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

शेतकऱ्यांवरील ताण कमी व्हावा, यासाठी कृषी, पणन, सहकार विभागाच्या वतीने PM-KISAN, शेतीमालाला हमी भाव व महात्मा ज्योतीराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना राबविण्यात येत आहे.

कापसाची खरेदी होत नसलेल्या, नोंदणीकृत शेतकऱ्यांकरिता रुपये २००० क्विंटल प्रमाणे प्रति हेक्टर २५ क्विंटलला भावांतर योजना लागू करण्याबाबत

(४९) १४४१७ (१८-०९-२०२०). श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोरोना महामारीमधील लॉगडाऊनमुळे शेतकरी वर्ग आर्थिक संकटात सापडलेला असतांना जळगांव जिल्ह्यातील विशेषतः चाळीसगाव तालुक्यात शासकीय कापूस केंद्रात कापसाची खरेदी थांबलेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, चाळीसगाव तालुक्यातील नोंदणीकृत शेतकऱ्यांचा कापूस घरातच पडून आहे, तसेच व्यापारी ३००० ते ४००० रु.च्या भावाने कापूस खरेदी करित असून, शेतकऱ्यांना २००० ते २५०० प्रति क्विंटल तोटा होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कापसाची खरेदी होत नसलेल्या, नोंदणीकृत शेतकऱ्यांकरिता रुपये २००० क्विंटलप्रमाणे प्रति हेक्टर २५ क्विंटलला भावांतर योजना लागू करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील (०६-११-२०२०) : (१) होय, हे खरे आहे.

हंगाम २०१९-२० मध्ये जळगाव जिल्ह्यातील चाळीसगाव तालुक्यात भारतीय कपास निगम लि. (CCI)यांचे हमीदराने कापूस खरेदी केंद्र सुरु करण्यात आलेले होते. सदर केंद्रावर एकूण ७१०८४ क्विंटल कापूस खरेदी केलेला आहे.

दिनांक ०३/०६/२०२० पासून चाळीसगाव तालुक्यात वादळ, वारा व बिगर मोसमी पावसामुळे खरेदी केंद्र बंद करण्यात आलेले होते. त्यानंतर वेळोवेळी केंद्र प्रमुख तसेच महाप्रबंधक, CCI, औरंगाबाद विभाग यांच्याशी पत्रव्यवहार करून देखील सदर केंद्रावर कापूस ठेवण्यास जागा नसणे, कापूस ओला झाल्याने जिनिंगची अडचण, जिनिंग मशिनरी खराब होणे अशा अडचणीमुळे CCI ने सदर केंद्र वेळोवेळी बंद ठेवलेले आहे.

(२) होय, अंशतः खरे आहे.

जिल्हाधिकारी, जळगाव यांच्या दिनांक २३/०५/२०२० रोजीच्या आदेशानुसार नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांची तहसिलदार, चाळीसगाव यांनी पंचनामा केल्यानंतर कृषि उत्पन्न बाजार समितीकडे नोंदणी केलेल्या ३०९४ पैकी २४१२ शेतकऱ्यांचा कापूस विक्रीस शिल्लक होता.

जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जळगाव यांनी दि.२९/६/२०२० रोजीच्या पत्रानुसार चाळीसगाव तालुक्यातील नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांचा कापूस, कापूस पणन महासंगाने त्यांच्या पारोळा येथील खरेदी केंद्राने खरेदी करावा, अशा सूचना देण्यात आल्यात, तथापि, कापूस पणन महासंगाने सदर कापूस खरेदी केलेला नाही. तसेच जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, जळगाव यांनी दि.२८/७/२०२० रोजीच्या पत्रानुसार CCI ने त्यांच्या एरंडोल येथील खरेदी केंद्राने खरेदी करावा, अशा सूचना दिल्या होत्या, तथापि, CCI ने देखील सदर कापूस खरेदी केलेला नाही.

नोंदणी केलेल्या २४१२ पैकी २२५ शेतक-यांचा ९९९०.९५ क्विंटल कापूस किमान हमीदराने खरेदी करण्यात आलेला असून उर्वरित २१८७ शेतक-यांचा अंदाजे ७०००० क्विंटल कापूस खरेदी करणे बाकी राहिलेला असावा.

(३) राज्य शासनाने अद्याप पर्यंत भावांतर योजना लागू केलेली नाही आणि ती लागू करण्याबाबत कोणताही प्रस्ताव विचाराधीन नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गडचिरोली जिल्ह्यात गौण वनोपजावर आधारित उद्योग निर्मिती बाबत

(५०) १४५१० (१५-०९-२०२०). डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यात ७०% जमीन जंगलव्याप्त आहे हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, येथील जंगलात मोठ्या प्रमाणावर तेंदू, बांबू, मोहफुल, हिरडा, बेहडा व आवळा या सारखे गौण वनोपज मोठ्या प्रमाणावर आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास या जिल्ह्यात गौण वनोपजावर आधारित एकही मोठा उद्योग नाही, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास गौण वनोपजावर आधारित उद्योग निर्माण केल्यास येथील बांधवाना मोठ्या प्रमाणावर रोजगार मिळू शकेल यादृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संजय राठोड (३०-०९-२०२०) : (१) होय.

(२) होय.

(३) नाही, गडचिरोली जिल्ह्यात वनावर आधारीत आष्टी येथे पेपर मिल आहे. तसेच वनविभागाचे पुढाकाराने गडचिरोली अग्रबत्ती प्रकल्प, गोंडवाना हर्बस् प्रकल्प, मोहा प्रक्रिया उद्योग राबविण्यात येत आहे.

(४) याबाबतचे धोरण निश्चित करण्याची कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :

मुंबई.

राजेन्द्र भागवत

सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा.

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.